

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

**Pomoc obětem domácího násilí -
vykázání**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce:

PhDr. Geraldina PALOVČÍKOVÁ CSc.

Autor práce:

Renáta PLUSKALOVÁ

BRNO 2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Pomoc obětem domácího násilí - vykázání“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně dne 24.3.2010

.....

Podpis

OBSAH

Úvod.....	5
1. Charakteristika „domácího násilí“	7
1.1. Pojem „domácí násilí“	7
1.2. Charakteristické znaky domácího násilí.....	8
1.3. Formy domácího násilí	8
1.4. Mýty a předsudky o domácím násilí	9
2. Pomoc obětem domácího násilí.....	13
2.1. Právní základy pomoci obětem domácího násilí.....	13
2.1.1. Méně intenzivní případy se znaky domácího násilí.....	14
2.1.2. Závažné případy domácího násilí	15
2.1.3. Související právní postih.....	19
2.1.4. Některé související právní předpisy na ochranu obětí domácího násilí ..	21
2.2. Státní instituce pomáhající obětem domácího násilí.....	21
2.3. Nestátní organizace pomáhající obětem domácího násilí	23
2.4. Další orgány, organizace a instituce pomáhající obětem domácího násilí	24
2.5. Součinnost a spolupráce orgánů, organizací a institucí pomáhajících obětem domácího násilí.....	25
3. Vykázání	27
3.1. Právní úprava a podstata „vykázání“	27
3.1.1. Podstata a právní úprava „policejního vykázání“	28
3.1.2. Podstata a právní úprava „soudního vykázání“	30
3.2. Postavení intervenčního centra v případě vykázání	33
3.3. Význam vykázání pro oběti domácího násilí	34
4. Praktická část.....	35
4.1. Řízený rozhovor s policejním specialistou na domácí násilí	35
4.2. Statistické údaje Bílého kruhu bezpečí o uložených vykázáních.....	39
4.3. Průzkum k problematice domácího násilí	43
4.4. Kazuistika.....	52
Závěr	56

Anotace, klíčová slova.....	58
Seznam pramenů.....	59
Seznam příloh	61

ÚVOD

Jak říká filosof, „člověk je vržen do světa, který si nevybral“ (M. Heidegger).

Člověk žije v prostředí, které je ovlivněno společnostmi, tedy lidmi, kteří žijí vedle něj. Existují tak lidé relativně šťastní, ale také lidé, jejichž život je více spojen s trápením a zážitky, které mají se štěstím a spokojeností pramálo společného. O to bolestivější je, když bolest a trápení jedinci způsobuje blízká osoba.

Právě ve chvíli, kdy se setkáváme s ubližováním blízké osobě „za zavřenými dveřmi“, setkáváme se s pojmem „**domácí násilí**“. Ten svou podstatou odpovídá definici mučení. Přesto málokdo dokáže ženy, které byly partnerem týrány, označit za oběti.¹ Souvisí to také s tím, že donedávna bylo považováno to, co se děje za zavřenými dveřmi, soukromou záležitostí zúčastněných a že si problém vyřeší sami.

Domácí násilí není výjimečnou záležitostí a dochází k němu v různých formách mezi lidmi bez ohledu na jejich věk, vzdělání, společenské postavení a sexuální orientaci. Proto je nutné, aby tento problém nezůstal na pokraji zájmu společnosti, ale aby jej společnost dokázala účinně řešit. Tuto funkci proto zastává řada státních i nestátních organizací, které jsou ochotny a hlavně schopny účinně pomoci.

Důležitým jevem a pozitivní zprávou z hlediska pomoci obětem domácího násilí je i snaha o vytváření a zdokonalování právního prostředí v této oblasti. Z tohoto důvodu došlo například k zformulování nové skutkové podstaty trestného činu **týrání osoby žijící ve společném obydlí** a relativně nového oprávnění Policie České republiky k předcházení či zamezení pokračování domácího násilí – **vykázání**.

Institut vykázání lze v České republice, po novelizaci příslušných právních předpisů, aplikovat od 1.1.2007. Nepochybně byl pro oběti domácího násilí očekávanou pomocí i z toho důvodu, že jim výrazně usnadňuje situaci a současně zabraňuje násilné

¹ VAVROŇOVÁ, M., PROKOPOVÁ, Z. *Přežila jsem... Výpovědi týraných žen*. Praha : ROSA,o.s., 2002, s.3.

osobě v opakování násilného chování. Díky institutu vykázání je právě násilná osoba tím, kdo ztrácí pevnou půdu pod nohama.

Problematikou pomoci obětem domácího násilí jsem se rozhodla zabývat ve své bakalářské práci i přesto, že se na téma domácí násilí napsalo a odpřednášelo mnoho, ale stále zůstává ve stínu zájmu společnosti a instituce, které by mohly intervenci do násilného vztahu provést, mnohdy nejsou dostatečně aktivní. Vážnost problému si lze uvědomit až teprve v situaci, když se s ním osobně setkáme. Pak totiž zjistíme, že zavedené obecné postupy obrany proti tomuto specifickému druhu násilí zcela selhávají a pokud nejsou tyto případy řešeny specifickým způsobem kompetentními orgány, pak mohou trvat několik „nekonečných“ let a v krajním případě mohou skončit i tragicky.

Cílem mé bakalářské práce je pokusit se charakterizovat možnosti a úskalí pomoci obětem domácího násilí z hlediska nabízené pomoci různými nestátními organizacemi (např. SPONDEA) a státními orgány a institucemi (např. Policie České republiky), včetně využitelného právního rámce a metod. Speciálně se budu zabývat problematikou institutu vykázání, tj. kdy byl tento institut zaveden do českého právního řádu a do praxe, jeho následné změny a přínos v boji proti domácímu násilí.

Při zpracování této bakalářské práce jsem využila metodu obsahové analýzy shromážděných materiálů (odborné literatury a dokumentů) a statistické metody k vyhodnocení dostupných údajů. K získání empirických dat jsem využila řízeného rozhovoru s vedoucí oddělení specializovaného pracoviště Policie České republiky Městského ředitelství Brno zabývajícího se problematikou domácího násilí a dotazníku předloženého respondentům ke zjištění povědomí o domácím násilí a vykázání.

1. CHARAKTERISTIKA „DOMÁCÍHO NÁSILÍ“

Domácí násilí, na rozdíl od jiných protiprávních či společensky škodlivých jevů, je velmi specifické a má řadu charakteristických znaků, kterými se výrazně odlišuje. Z toho zákonitě vyplývá i nutnost odlišného přístupu k obětem i pachatelům ze strany orgánů, organizací a institucí zabývajících se tímto problémem. O tom, že se nejedná o jev nijak výjimečný, ale naopak poměrně rozšířený, svědčí statistické údaje zejména nestátních organizací (např. Bílého kruhu bezpečí, občanského sdružení ROSA...), ale také statistiky policejní. Hovoří se o tom, že domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí na světě vůbec.²

1.1. Pojem „domácí násilí“

Právní teorie rozlišuje *násilí absolutní*, kdy složka vůle oběti zcela chybí a vylučuje vlastní jednání oběti a *násilí kompulzivní*, které nemá za cíl vyřadit vůli oběti, ale působí na její psychiku s cílem přinutit ji, aby se podrobila nátlaku, jemuž oběť odolává jen s potížemi, protože je prováděným násilím – např. bitím nebo bitím dětí – ovlivněna, neboť násilí bude pokračovat tak dlouho, pokud se oběť nepodvolí. To je charakteristické pro domácí násilí.³

Domácí násilí je společenský fenomén, jehož pojem a obsah není do současnosti v českém právním řádu vymezen. Je možné jej definovat pouze na základě charakteristik prezentovaných psychology, právníky a nestátními organizacemi pomáhajícími obětem domácího násilí, s přihlédnutím i k současné právní úpravě, jejímž cílem je chránit jeho oběti⁴.

Domácím násilím se rozumí opakované uplatňování psychického, fyzického, sexuálního, ekonomického, sociálního či jiného násilí, a to jak samostatně, tak nejčastěji v kombinaci, vyznačující se určitou trvalostí a postupně se zvyšující intenzitou, k němuž dochází zpravidla v soukromí mezi blízkými či jinými osobami, které žijí ve společném obydlí, kdy se vztah ohrožené osoby k násilné osobě nebo jejich společnému obydlí vyznačuje

² PLUSKAL, Jaromír. *Domácí násilí* : diplomová práce. Praha 2007. 68 s. Policejní akademie ČR. Vedoucí práce Ludmila Čírtková.

³ HUŇKOVÁ, M., VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vyd. Praha : proFem, 2004. Str.11.

určitou závislostí a kdy se postavení ohrožené a násilné osoby v průběhu incidentů nemění.⁵

1.2. Charakteristické znaky domácího násilí

Klíčové znaky domácího násilí jsou:

1. **Opakování a dlouhodobost** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.
2. **Eskalace** – od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
3. Jasně a nezpochybnitelné **rozdělení rolí** osoby ohrožené a osoby násilné – domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
4. **Neveřejnost** – probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.

Aby skutek byl domácím násilím, musí být naplněny všechny čtyři znaky!⁶

Zkušenost říká, že domácí násilí, není-li včas řešeno, *prochází třemi stadii*. V prvním stadiu jde o důstojnost oběti, ve druhém o její zdraví a ve třetím je ohrožen život oběti.⁷

1.3. Formy domácího násilí

a) psychické násilí

- **zastrašování** – zlé pohledy, výhružná gesta, předvádění zbraní, ničení věcí, ubližování jiným v přítomnosti ohrožené osoby
- **zvýšená kontrola všeho, co ohrožená osoba dělá** – kam jde, s kým mluví, co říká, kdy se vrátí, omezování samostatnosti a rozhodování o sobě

⁴ zejm. § 199 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů; § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů; § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ PLUSKAL, Jaromír. *Domácí násilí* : diplomová práce. Praha 2007. 68 s. Policejní akademie ČR. Vedoucí práce Ludmila Čírtková.

⁶ Domácí násilí. [cit.7.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: < <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69> >

⁷ ČÍRTKOVÁ, L. Posuzování agresivního potenciálu vyhrožujícího pachatele. *Kriminalistický sborník*. Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, roč. 2005, č. 4, s. 29.

- *kritizování a ponižování* – nadávky, zesměšňování, snižování schopností, zpochybňování duševního zdraví, zlehčování obav, přehlížení přání a potřeb
- *vyhrožování a vydírání* – nucení k poslušnosti, vyhrožování bitím, přerušением kontaktů, sebevraždou, vydírání přes děti, vnoučata, vyvolávání pocitů viny
- b) **fyziké násilí** – facky, rány pěstí, kopání, tlučení hlavou (např. o stěnu, topení), rdoušení, tahání za vlasy, bití nějakým předmětem apod.
- c) **sociální násilí** – izolace od příbuzných a přátel – zákaz přijímat návštěvy, svým chováním odrazovat návštěvníka od dalších návštěv, zákaz telefonovat, dívat se na TV, doprovázení např. k lékaři, na úřady
- d) **ekonomické zneužívání** – zamezení přístupu k financím (i vlastním), vydírání, vynuocování přeapsání bytu, nemovitosti
- e) **sexuální násilí**
- f) **kombinace**

Rizikové faktory doprovázející vznik domácího násilí mezi blízkými osobami

- vynucená sociální izolace
- finanční závislost na partnerovi
- péče o děti v rámci mateřské a rodičovské dovolené
- zdravotní postižení a omezení
- vyšší věk a bezmocnost seniorů
- přechod z aktivní zaměstnanosti do starobního či jiného důchodu
- nezvládnuté rodičovství a výchova dětí
- závislosti násilné osoby⁸

1.4. Mýty a předsudky o domácím násilí

- *Domácí násilí je soukromá věc, do které se nemají cizí lidi ani stát plést.* Pravdou je, že násilí nemůžeme tolerovat a je lhostejné, zda jde o násilí mezi blízkými nebo cizími osobami...

⁸ Domácí násilí. [cit.7.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: < <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69> >.

- ***Mýtus černobílého vnímání aktérů domácího násilí.*** Pravdou je, že domácí násilí nejde ruku v ruce s materiálním blahobytem rodiny ani se vzdělanostní úrovní partnerů...
- ***Mýtus o fatálnosti (nevyhnutelnosti) domácího násilí.*** Pravdou je, že domácí násilí není osudovým, nevyhnutelným jevem. Může postihnout kohokoli, aniž by zažil násilí v dětství.
- ***Mýtus o typickém pachateli.*** Pravdou je, že k domácímu násilí se uchylují i jedinci, kteří jsou ve svém pracovním okolí pokládáni za úspěšné, konformní a společenské lidi. Domácí násilník často mívá často dvojí tvář, násilnický je pouze ke svému partnerovi, zatímco před okolím a v oficiálních sociálních situacích vystupuje jako solidní, seriózní osoba...
- ***Mýtus o typické oběti.*** Pravdou je, že neexistuje typická oběť domácího násilí. Každý partner, muž i žena, může sklouznout do pozice týrané oběti. Vzdělání, pracovní úspěchy ani materiální jistota nechrání před násilím za zavřenými dveřmi privátů.⁹
- ***Domácí násilí není běžné, týká se jen několika málo rodin.*** Podle reprezentativního výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a Filozofické fakulty UK, zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.
- ***Domácí násilí jsou spíš hádky, "italská manželství".*** K domácímu násilí dochází záměrně a opakovaně. Je třeba odlišit běžný manželský či partnerský konflikt, při němž proti sobě stojí dva jedinci ve stejné pozici a domácí násilí, kde to je vystrašená oběť a násilník. Domácí násilí navíc není jen hádkou. Často dochází k surovému fyzickému napadání, které končí vážným zraněním s celoživotními následky či dokonce smrtí.
- ***Příčinou domácího násilí je především alkoholismus partnera.*** Příčinou domácího násilí je snaha získat kontrolu nad partnerem. Alkohol může sloužit jako "spouštěcí prvek" nebo jako výmluva, není ale příčinou násilí.

⁹ Viz. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd., Praha: GRADA Publishing, a. s., 2007. 43-45 s. ISBN 978-80-247-2014-2

- ***Za domácí násilí si mohou oběti samy, protože provokují.*** Řada pachatelů není ochotna převzít zodpovědnost za násilí, takže z něj obviňují oběť. Násilní partneři se na “vyprovokování” k násilí vymlouvají často. Důvodem podle nich může být cokoliv, co není podle jejich představ. Ovšem, i kdyby je někdo “provokoval”, těžko by např. napadli kolegu či kolegyni v práci, spolucestujícího apod. K násilí se v rodině uchýlí proto, že mají pocit, že si to mohou dovolit, a proto, že chtějí získat nad obětí absolutní moc a kontrolu. Omluvou pro fyzické napadení či psychický teror ale nemůže být žádné jednání, ani fakt, že se jedná o partnera či manžela. Za násilí má vždy odpovědnost ten, kdo se ho dopouští. Domácí násilí nebývá nezvládnutím konfliktu, ale chováním, které má vést k získání kontroly a moci nad partnerem a jeho udržením.
- ***Ženy mají násilí ve vztahu rády.*** Druhý nejčastěji rozšířený mýtus, často podporovaný porno průmyslem. Prakticky žádná žena však netouží po soužití, v němž by byla tlučena, ponižována, psychicky deptána.
- ***Situace asi není tak strašná, jinak by oběť od násilníka odešla.*** Oběti domácího násilí neodcházejí od násilného partnera z řady důvodů - chtějí zachovat dětem úplnou rodinu, mají k partnerovi stále citový vztah, omlouvají jeho jednání a hledají chyby především v sobě. Mezi důvody ale patří i strach z fyzického napadení, zastrasování a vydírání ze strany partnera, pocit bezmoci a beznaděje, ekonomická závislost. Samotný odchod navíc domácí násilí nevyřeší – řada pachatelů se násilí dopouští i nadále a snaží se získat ztracenou kontrolu nad obětí.
- ***Oběť a pachatele domácího násilí lze snadno rozpoznat.*** Domácí násilí může být skryto za zdmi domova po velmi dlouhou dobu a to i před příbuznými oběti. Ta se totiž za násilí stydí, nebo se obává reakce pachatele a tak svá zranění maskuje, případně je vysvětluje jinými příčinami. Naopak násilní partneři se často svému okolí jeví jako příjemní a sympatičtí lidé, kteří se ke své partnerce a dětem chovají

dobře – násilí se totiž dopouštějí pouze vůči své partnerce a v soukromí.

Pomoc obětem násilí znesnadňují mýty, ale také popírání tohoto jevu. To probíhá na několika úrovních:

- 1) **popírání existence domácího násilí** (žádný takový problém není),
- 2) **popírání závažnosti domácího násilí** (problém existuje, ale není příliš závažný),
- 3) **popírání řešitelnosti domácího násilí** (s tímto problémem se nedá nic dělat).¹⁰

¹⁰ Mýty o domácím násilí. [cit. 7.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/>>

2. POMOC OBĚTEM DOMÁCIHO NÁSILÍ

Oběti domácího násilí si sami pomoci ze své situace nedokážou, proto je nezbytná pomoc okolí. Jelikož utrpení, které je na nich pácháno jim způsobuje blízká osoba, je pro ně těžké připustit si, že jim ubližuje jejich blízký. Stydí se proto svěřit někomu dalšímu o svém trápení. Z tohoto důvodu má zejména rodina, blízcí, přátelé, ale třeba i sousedé, nenahraditelné místo při odhalení domácího násilí a následném poskytnutí opory týranému. Nezastupitelnou úlohu však mají různé státní i nestátní organizace, které díky legislativě mohou účinně zasáhnout vůči pachateli domácího násilí a pomoci tak týrané osobě.

Také fáze pomoci obětem domácího násilí je ovlivněna určitými předsudky a mýty. Jedná se o mýty, které jsou uplatňovány u osob, které se staly obětí trestných činů obecně, a to:

- *Oběť musí co nejdříve na vše zapomenout*, proto je třeba se k ní chovat, jakoby se nic nestalo.
- *Oběť je „nemocný“ člověk*, vyléčí ji odpočinek, klid (*rozuměj nečinnost*) a farmaka.

Přesný opak je pravdou. Oběť nikdy zcela nezapomene na trestný čin a na návrat do všedního života nemůže pasivně čekat. Do zhojení utržených ran musí investovat svou vlastní mentální energii. Rodina by měla být místem bezvýhradné emocionální podpory oběti trestného činu.¹¹

2.1. Právní základy pomoci obětem domácího násilí

Efektivní ochrana obětí domácího násilí v České republice nebyla až do počátku 21. století právním řádem České republiky v podstatě řešena a na případy se znaky domácího násilí, které vyšly najevo, mohly být aplikovány toliko obecné normy. Tyto však nedokázaly postihnout specifika a závažnost násilí, kterému byly vystaveny oběti ze strany osob blízkých, nebo žijících s ní ve společném obydlí a v podstatě mohly být uplatněny pouze na dílčí incidenty s vážnějšími následky. Česká společnost rovněž nebyla připravena přijmout legitimitu zásahu státu do soukromí, do vztahů mezi osobami žijícími ve společném obydlí a do určité míry byly násilné vztahy tolerovány i z důvodů uvedených v kapitole 1.4. Mýty a předsudky o domácím násilí. Jediným řešením pro oběti

tak byl „útěk“ z násilného prostředí, který byl nepochybně provázen nelehkými rozhodnutími a velkou odvahou s vizí absolutní existenční nejistoty. Takového řešení by však zmanipulovaná oběť domácího násilí nebyla zpravidla sama o sobě schopná bez intervence zvenčí. Vedle právními předpisy omezené státní správy či samosprávy zde hrály velkou úlohu právě nestátní organizace díky osvětě, psychické podpoře a pomoci obětem a v neposlední řadě možnosti poskytnutí ubytování formou azylu. V popsaném právním prostředí nemohl stát garantovat ochranu obětí domácího násilí a pro násilné osoby neexistovala efektivní překážka k zamezení násilného chování.

2.1.1. Méně intenzivní případy se znaky domácího násilí

V případě méně závažných protiprávních jednání se znaky domácího násilí mohl a může být pachatel postižen podle obecných norem, neboť nejsou upraveny způsobem odpovídajícím filozofii ochrany obětí domácího násilí. V úvahu pak přichází právní kvalifikace takového jednání zpravidla jako spáchání přestupku proti občanskému soužití, eventuálně v souběhu s přestupkem proti majetku, nebo proti veřejnému pořádku¹² dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Účinnost takového postihu však byla a stále je, výrazně omezena procesní úpravou řízení o přestupku, kdy osoba může odepřít podání vysvětlení správnímu orgánu, jestliže by této osobě, nebo osobám jí blízkým¹³, hrozilo nebezpečí postihu za přestupek, popřípadě za trestný čin¹⁴. Uvedená norma pak významně ztěžuje možnost zjištění významných skutečností a řádné objasnění věci.

Další procesní překážka v případném postihu pachatele spočívá v tom, že se v naprosté většině těchto případů jedná o tzv. návrhové přestupky¹⁵. Jde o výjimku ze zásady oficiality, která se v praxi uplatní tak, že správní orgán nemůže takový přestupek projednat bez návrhu osoby postižené, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka. Současně návrh musí být učiněn v zákonem stanovené lhůtě, která je prekluzivní. Nepodání návrhu pak způsobí

¹¹ viz. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd., Praha: GRADA Publishing, a. s., 2007. 126 s. ISBN 978-80-247-2014-2

¹² § 47 odst. 1 písm. b), c), § 49 odst. 1 písm. a), b), c), § 50 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹³ dle § 68 odst. 4 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích se rozumí osobou blízkou příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní.

¹⁴ viz. § 60 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ viz. § 68 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

nemožnost toto konkrétní protiprávní jednání projednat a pachatele sankcionovat.

Možným důvodem k nepodání návrhu na projednání přestupku postiženou osobou však může být, krom jiného, otázka náhrady nákladů řízení¹⁶. V případě, kdy se spáchání přestupku obviněnému neprokáže, správní orgán zpravidla uloží navrhovateli, v tomto případě osobě ohrožené domácím násilím, povinnost nahradit státu náklady spojené s projednáváním přestupku. V případě uznání pachatele vinným ze spáchání přestupku a uložení pokuty spolu s povinností nahradit náklady řízení, pro oběť rovněž není významnou výhrou. Společenské odsouzení ani finanční újma, bez dalšího, domácí násilí zpravidla nemůže zastavit. Kromě toho náklady spojené s úhradou uložené finanční sankce hradí často rodina nebo domácnost ze společného rozpočtu a naopak může v pachateli vyvolat demagogickou argumentaci a další útoky vůči ohrožené osobě.

Výše popsaná právní úprava je stále platná a pro řešení problematické situace obětí domácího násilí v těchto případech není příliš vhodná. Důležitou funkci však oznamování i méně závažných incidentů má. Například oznámení Policii České republiky je významné z důvodu jejich evidování v příslušném informačním systému¹⁷. Následně není složité, i zpětně, je vyhledat, vyhodnotit a diagnostikovat tak určitý závažnější problém. Zejména v případě, jde-li o opakované oznámení, může být situace řešena daleko účinněji i s ohledem na možnost aplikace speciálních právních norem a institutů, především pak uplatnění oprávnění vykázat násilnou osobu ze společného *obydli*¹⁸.

2.1.2. Závažné případy domácího násilí

Na případy závažného jednání se znaky skutečného domácího násilí mohly být až do 1. června 2004 aplikovány, stejně jako u přestupků, pouze obecné normy¹⁹. Vůči pachateli mohlo být zahájeno trestní řízení pouze za předpokladu, když v nejméně jednom případě bylo možno jeho jednání kvalifikovat jako trestný čin. V praxi pak taková jednání musela být subsumována pod skutkové podstaty různých trestných činů, např. hrubě narušujících

¹⁶ viz. § 79 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ zejm. informační systém „ETŘ“ – Evidence trestního řízení

¹⁸ viz. kapitola 3. Vykázání

¹⁹ viz. zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

občanské soužití, proti rodině a mládeži, proti životu a zdraví, proti majetku či proti svobodě a lidské důstojnosti. Samotnou dynamiku násilného vztahu však tyto skutkové podstaty trestných činů nepostihovaly. Tedy i v případě několikaletého, byť relativně intenzivního domácího násilí, mohl být pachatel potrestán pro spáchání trestného činu pouze v případě, kdy intenzita jednotlivého útoku přesáhla zákonem stanovenou mez a orgány činné v trestním řízení se o takovém činu dozvěděly. Je třeba také dodat, že i přes splnění uvedených podmínek bylo u valné části těchto skutků nutné žádat od poškozeného souhlas k trestnímu stíhání (tzv. dispoziční právo poškozeného) a i když byl v počátku takový souhlas dán, často byl později z nejrůznějších, pro oběti domácího násilí nevýhodných důvodů, vzat zpět a trestní stíhání pachatele muselo být zastaveno²⁰.

Zásadním zlomem v trestně právní pomoci obětem domácího násilí bylo schválení zákona č. **91/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon**, s účinností od 1.6.2004. Touto novelou byla do trestního zákona implementována zcela nová skutková podstata trestného činu:

§ 215a

Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

- (1) *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo*
 - b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu.*

Významným přínosem této úpravy bylo to, že pachatel se nemusel dopustit jednorázově útoku vyšší intenzity, ale k potrestání za tento trestný čin postačilo opakování byť méně závažných jednání, které lze v souhrnu kvalifikovat jako týrání. **Týráním** se zde rozumí zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společně obývaném bytě nebo domě, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří²¹. Pro

²⁰ viz. § 163, 163a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

²¹ ŠÁMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl.* 6. doplněné a přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. 1011 s. ISBN 80-7179-896-7XX

ochranu samotných obětí domácího násilí bylo rovněž důležitým krokem, že zákonodárce nepřiznal těmto specifickým subjektům, v procesním postavení poškozeného, dispoziční právo k udělení souhlasu s trestním stíháním a orgány činné v trestním řízení jsou povinny konat z úřední povinnosti i proti jeho vůli²². Tímto opatřením je pak vyloučena možnost pachatele manipulovat oběti s cílem zastavit trestní stíhání z důvodu odepření souhlasu poškozeného. Současně se jím podstatně zvyšuje možnost pachatele odhalit, usvědčit a potrestat.

K 1.1.2010 nabyl účinnosti **zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**, který nahrazuje a současně deroguje, původní zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Trestnost týrání osoby žijící ve společném obydlí zůstala i zde zachována a skutková podstata postihující tyto činy byla, oproti původní úpravě, co do výše trestů zpřísněna a rozšířena o další kvalifikovaná jednání:

§ 199

Týrání osoby žijící ve společném obydlí

- (1) *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,*
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
 - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*
 - d) páchá-li takový čin po delší dobu.*
- (3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1*
 - a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo*
 - b) smrt.*

K výše uvedené úpravě lze dále dodat, že se jedná o speciální skutkovou podstatu trestného činu, která má před obecnými skutkovými podstatami přednost. Zejména se jedná o:

- a) specifický *hmotný předmět útoku* - blízká nebo jiná osoba žijící s pachatelem ve společném obydlí
- b) specifický *způsob páčání* - forma týrání (viz. výše) a
- c) specifické *okolnosti, za nichž je čin páčán* - zejména:

²² viz. § 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

- zneužití zvláštních vazeb mezi pachatelem a obětí (manželství, společné děti, společné finance...)
- zneužití zvláštního vztahu vyplývajícího ze společného soužití (ztížená možnost opustit obydlí např. kvůli dětem, z finančních důvodů...)
- zneužití soukromí obydlí k páčání (prostředí bez případných svědků a tím i snížené možnosti společenské kontroly a odhalení).

V případě odhalení tak pachatel nebude zvlášť postihován za jednotlivé dílčí útoky, byť samostatně trestné, které však nepřesahují rámec této skutkové podstaty a u nichž je možná faktická konzumpce²³, ale jen za svá jednání ve svém souhrnu. Zákonodárce v tomto případě vyjadřuje vyšší společenskou škodlivost takového činu oproti obecné úpravě a odlišuje ji i možností uložit vyšší tresty. Pokud však pachatel svým jednáním přesáhne rámec skutkové podstaty uvedeného trestného činu a spáchá jiný trestný čin, bude navíc trestně odpovědný i za něj. I v případě, že se nebude jednat o trestný čin přísněji trestný, soud k jeho spáchání přihlédne při stanovení druhu trestu a jeho výměry²⁴ jako k obecné přitěžující okolnosti²⁵. Při další disputaci nad výše uvedenou skutkovou podstatou trestného činu se může jevit na první pohled disproportčně hrozba trestem odnětí svobody "pouze" na pět až dvanáct let za způsobení smrti dle odstavce 3 písm. b). Pokud se však aplikují pravidla trestního zákoníku, dospějeme k závěru, že pachatel bude za takové jednání trestně odpovědný pouze tehdy, zavinil-li jej z nedbalosti²⁶. Za obdobné jednání, pokud by k němu nedošlo za okolností uvedených v odstavci 1, by pachateli hrozil trest odnětí svobody na tři léta nebo zákaz činnosti za spáchání trestného činu usmrcení z nedbalosti²⁷. Naproti tomu, pokud by pachatel za okolností uvedených v odstavci 1 chtěl oběť usmrtit, nebo věděl, že ji může svým jednáním usmrtit, a pro případ, že se tak může stát, je s tím srozuměn, bude kromě trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí i trestně odpovědný za trestný čin vraždy²⁸.

²³ např. trestné činy nebezpečné vyhrožování dle § 353, eventuálně i ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1, nebo ublížení na zdraví z nedbalosti dle § 148 odst. 1 trestního zákoníku

²⁴ viz. § 39 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ viz. § 42 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ viz. § 16, 17 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ viz. § 143 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁸ viz. § 140 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Na závěr této kapitoly je třeba zdůraznit, že výše uvedená skutková podstata trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí postihuje širší výšeč společensky škodlivých jednání, než jen "čistokrevné" případy domácího násilí. Uvedené ustanovení:

- *chrání jakoukoli osobu, nejen blízkou, za podmínky, že žije s pachatelem ve společném obydlí,*
- *nevyžaduje splnění znaku postupného nárůstu intenzity násilných incidentů; tato okolnost však bude posuzována v rámci stanovení právní kvalifikace a ukládání trestu a jeho výměry,*
- *nevyžaduje, aby k incidentům docházelo za "zavřenými dveřmi" v soukromí bytu, ale může k nim docházet kdekoliv.*

2.1.3. Související právní postih

Ne všechna jednání, která navenek mohou vykazovat určité znaky domácího násilí, lze vždy jednoznačně označit za domácí násilí a vyžadují velmi podrobnou a důkladnou analýzu. K tomu je potřeba značných znalostí, zkušeností, trpělivosti a pečlivosti. Nejedna případ domnělého domácího násilí oznámeného příslušnému orgánu, ať již přímo, nebo zprostředkovaně, musí být překvalifikován či dokonce odložen s odůvodněním, že nejde o podezření z trestného činu či přestupku a dokonce je třeba někdy konstatovat, že se objektivně vůbec nejedná o domácí násilí. V některých případech pachatel může být po pečlivém posouzení postižen pouze za dílčí jednání z celé oznámené události, neboť pouze ta přesáhne intenzitu přestupku či trestného činu.

Případy domácího násilí mohou být samostatně, nebo i v souběhu s trestným činem týrání osoby žijící ve společně obývaném obydlí dle § 199 trestního zákoníku, kvalifikovány, podle okolností, i jako některé trestné činy proti životu a zdraví (např. vražda, ublížení na zdraví), trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti a soukromí (např. zbavení osobní svobody, omezování osobní svobody, útisk, pomluva), trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (např. znásilnění, sexuální nátlak), trestné činy proti rodině a dětem (např. týrání svěřené osoby), trestné činy proti majetku (např. krádež, poškození cizí věci) či trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (např. násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, nebezpečné vyhrožování, nebezpečné pronásledování, výtržnictví).

Specifickou formou domácího násilí pak může být například i tzv. „*stalking*“, v překladu pronásledování či slídění, kdy se jedná o chování zahrnující opakované a perzistentní pokusy o navázání nevyžádaných kontaktů či komunikace, vzbuzující obavy nebo diskomfort, často provázené silným agresivním nábojem a v nejednom případě končící smrtí obtěžovaného.²⁹ Domácí násilí a stalking představují pro kriminální psychologii i trestní právo sice samostatné, oddělené fenomény, ale současně se v reálném životě také překrývají. Snad nejčastějším průsečíkem těchto dvou jevů je pronásledování bývalého týraného partnera.³⁰ Proti tomuto škodlivému jevu, dříve v podstatě beztrestnému, byla zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zavedena zcela nová skutková podstata trestného činu:

§ 354

Nebezpečné pronásledování

- (1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že*
- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
 - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
 - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
 - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
 - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,*
- a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*
- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,*
 - b) se zbraní nebo*
 - c) nejméně se dvěma osobami.*

Nejde o speciální ustanovení na ochranu obětí domácího násilí, může však být aplikováno na specifickou výšeč i těchto případů.

²⁹ blíže např. TŮMOVÁ, Š. Stalking – stalkerství – nová forma psychického teroru. *Kriminalistický sborník*. Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, roč. 2005, č. 3, s. 43-45.

³⁰ ČÍRTKOVÁ, L. Posuzování agresivního potenciálu vyhrožujícího pachatele. *Kriminalistický sborník*. Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, roč. 2005, č. 4, s. 28-32.

2.1.4. Některé související právní předpisy na ochranu obětí domácího násilí

Účelem této práce není vyčerpávajícím způsobem vyjmenovat všechny právní předpisy a jejich ustanovení okrajově využitelná na ochranu obětí domácího násilí a proto zde budou uvedeny jen ty nejvýznamnější:

1. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník - stanoví, které jednání je trestné, podmínky trestní odpovědnosti pachatelů za trestné činy a jaký trest lze za něj uložit,
2. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) - stanoví postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni, rovněž stanoví podmínky omezení osobní svobody (předvedení, zadržení, zatčení, vazba...),
3. zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - upravuje oprávnění a povinnosti příslušníků Policie České republiky, včetně oprávnění omezit osobní svobodu (předvedení, zajištění...), nebo vykázat násilnou osobu ze společného obydlí (blíže viz. kapitola 3.1.1.),
4. zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii - upravuje oprávnění a povinnosti příslušníků obecní policie využitelné i v případech domácího násilí,
5. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád - úprava postupu soudu a účastníků v občanském soudním řízení včetně právního institutu předběžné opatření,
6. zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - úprava podmínek poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci včetně činnosti intervenčních center,
7. zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte a působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

2.2. Státní instituce pomáhající obětem domácího násilí

Zásadní a nezastupitelnou úlohu z hlediska pomoci obětem domácího násilí plní státní instituce. Jedná se o orgány veřejné moci, jejichž činnost a postupy jsou relativně podrobně upraveny zákony a podzákonnými předpisy. Velkou výhodou v boji proti tomuto nebezpečnému jevu je jejich vrchnostenská a nařizovací

pravomoc, která spočívá především v oprávnění uplatňovat konkrétní opatření a v případě nesplnění je i přímo vynucovat. Nepřichází však v úvahu jakékoliv, byť dobře míněné, překročení právního rámce a vše musí být přísně v souladu s právními předpisy. Nejvýznamnějšími státními institucemi jsou:

- ***Policie České republiky (PČR)*** - ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož úkolem je zejména chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony³¹; při ochraně před domácím násilím pak zejména spolupůsobí při odhalování a prošetřování přestupkových jednání, odhaluje, prověřuje a vyšetřuje trestné činy a stíhá jejich pachatele a provádí vykázání³²; je jedinou operativní složkou schopnou zasáhnout kdekoliv, v jakékoliv denní či noční době;
- ***Obecní úřady a jejich přestupkové komise*** - projednávají přestupky³³, včetně přestupkových jednání se znaky domácího násilí; již projednané či projednávané případy mohou být důležitým podkladem pro trestní řízení či jeho zahájení a v neposlední řadě i pro vykázání³⁴;
- ***Orgány sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)*** - zejména zajišťují ochranu práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu jeho oprávněných zájmů, včetně ochrany jeho jmění a působí k obnovení narušených funkcí rodiny³⁵; v případech domácího násilí, kde dítě není přímo objektem násilných ataků, ale je v pozici nedobrovolného svědka, mohou provést účinnou intervenci přímo v rodině a přijmout příslušná opatření k nápravě; skutečnosti zjištěné tímto orgánem mohou sloužit jako podnět k zahájení správního, trestního nebo jiného řízení, nebo jako důležité podklady pro taková řízení a vykázání³⁶;
- ***Soudy*** - projednávají a rozhodují spory patřící do jejich pravomoci podle zákonů o občanském soudním řízení a věci podle zákonů o trestním řízení³⁷; v případech domácího násilí pak zejména rozhodují o vině a trestu za trestné činy se znaky domácího násilí, o vykázání osoby a prodloužení

³¹ viz. § 1, 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³² viz. § 44 a násl. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³³ viz. zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

³⁴ viz. kapitola 3. Vykázání

³⁵ viz. zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ viz. kapitola 3. Vykázání

³⁷ viz. zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů

policejního vykázání³⁸ a v neposlední řadě řeší spory týkající se svěřením dětí do péče, či otázky bydlení a majetku.

Státní instituce však v tomto boji nemohou stát osamoceny a jejich zásahy nejsou samospasitelné. Mnohdy samotné oběti nemají zájem, nebo odvalu, se přímo obracet na tyto složky a řešit svoje trápení formálními a radikálními postupy. Stejně tak si nemusí být ani vědomy možnosti, že jim tyto instituce dokážou poskytnout požadovanou pomoc, bojí se, nebo se prostě jen stydí. Bohužel je třeba konstatovat, že až na výjimky, tyto instituce stále nejsou zcela připraveny se věnovat obětem domácího násilí odpovídajícím způsobem a v odpovídajících podmínkách. Právě z tohoto důvodu je nezbytné, aby se oběti mohly obrátit s problémem i na neformální organizace, a to i anonymně, které výrazně rozšiřují možnosti pomoci.

2.3. Nestátní organizace pomáhající obětem domácího násilí

Pomoc nestátních organizací obětem domácího násilí je uskutečňována mnohem delší dobu, než se tak cíleně stalo ze strany institucí státních. Rovněž to byly právě ony, které vyvolávaly veřejnou debatu o této problematice a iniciovaly změny právních předpisů. Takovými organizacemi jsou v současné době např. **Rosa, Bílý kruh bezpečí, Acorus, Liga lidských práv, Dona linka, Arcidiecézní charita Praha MAGDALA, Centrum sociálních služeb Praha – Intervenční centrum, PROFEM, KOORDONA**³⁹.

Formy pomoci, které tyto organizace nabízejí, jsou založeny na individuálním a neformálním přístupu a spočívají v poskytování určité podpory obětem. Může se jednat o psychosociální poradenství, právní pomoc, krizovou pomoc a intervenci, poskytování azylového ubytování, telefonické konzultace či doprovod na úřady a jednání. Dále se zabývají informováním veřejnosti o domácím násilí přednáškami a semináři na toto téma a vydáváním nejrůznějších publikací a letáků.⁴⁰

Je však třeba podotknout, že tyto organizace jsou zpravidla dislokovány ve městech s limitovanou možností individuální terénní práce a ne pro každého tak mohou být potřebné služby snadno dostupné.

³⁸ blíže viz. kapitola 3.1.2. Podstata a právní úprava "soudního vykázání"

³⁹ viz. Příloha č. 2 - Domácí násilí - Adresář organizací

⁴⁰ blíže viz. Příloha č. 2 - Domácí násilí - Adresář organizací

2.4. Další orgány, organizace a instituce pomáhající obětem domácího násilí

Vedle státních a nestátních orgánů a organizací se zabývají pomocí obětem domácího násilí, byť marginálně, i další orgány, organizace a instituce. Zastávají rovněž významnou roli, neboť bez některých z nich by bylo odhalování domácího násilí, nebo zamezení jeho pokračování, značně ztíženo. Je proto třeba zmínit, alespoň některé z nich:

- **Obecní (městská policie)** - zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce, včetně ochrany a bezpečnosti osob a majetku, dohledu nad dodržováním pravidel občanského soužití a odhalování přestupků a jiných správních deliktů, jejichž projednávání je v působnosti obce⁴¹; obdobně jako Policie České republiky může provést účinný zásah směřující k zastavení probíhajícího napadání oběti v rámci domácího násilí, ovšem za předpokladu, že na území příslušné obce je tato služba poskytována;
- **Manželské a předmanželské poradny** - poskytují psychologické, psychosociální a sociálně právní poradenství osobám, které se nacházejí v náročném životním období a které je zaměřeno na zvládání potíží v mezilidských vztazích, osobních a rodinných problémů, generačních sporů, rozvodu a porozvodových těžkostí, styku s dětmi, žárlivosti, nevěry, závislosti v rodině a obtíží v intimním soužití, kdy důležitou součástí práce je i mediace dohod, a to především o výchově dětí a uspořádání vzájemných vztahů⁴²;
- **Praktičtí lékaři** - často se dostávají do styku s oběťmi domácího násilí po násilných útocích, ale i v rámci preventivních prohlídek a mohou takové jednání odhalit a upozornit na něj, eventuálně oběť odkázat na kompetentní pomoc; jejich záznamy jsou v případných správních či trestních řízeních důležitým podkladem pro rozhodování;
- **Občanské poradny** - jejich posláním je nestranně, důvěrně a bezplatně asistovat všem klientům při řešení jejich tíživých životních situací, poskytovat jim věcně správné informace a kontakty na jiná odborná pracoviště a být jim především průvodcem po celou dobu jejich obtíží⁴³;

⁴¹ viz. zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

⁴² více viz. např. na <<http://www.amrp.cz>>

⁴³ více viz. např. na <<http://www.obcanskeporadny.cz>>

- *Azylové domy* - zařízení, které slouží pro práci s lidmi bez přístřeší a lidem v nouzi a nabízí jim potřebnou pomoc i formou dočasného ubytování; na azylový dům se mohou obrátit také oběti domácího násilí i s dětmi v případech, kdy se necítí bezpečně, či z jiného důvodu, v místě svého obvyklého bydliště⁴⁴.

2.5. Součinnost a spolupráce orgánů, organizací a institucí pomáhajících obětem domácího násilí

V rámci poskytování pomoci obětem domácího násilí je nezbytná funkční provázanost a spolupráce všech složek, které tuto pomoc zajišťují, nebo se na ní podílejí.

Součinnost vyplývá přímo ze zákona, jako například povinnost spolupráce obecní policie s Policií České republiky⁴⁵, povinnost Policie České republiky oznámit uskutečněné vykázaní příslušnému intervenčnímu centru, soudu a eventuálně i orgánu sociálně právní ochrany dětí⁴⁶.

Neméně významná je však fungující neformální spolupráce. Význam pak spočívá především v rychlosti, vhodnosti a koordinovanosti poskytnuté pomoci. Důkazem fungující vzájemné spolupráce státních a nestátních organizací a institucí jsou *Interdisciplinární týmy (IDT)*, které se však neobejdou bez ochoty, odhodlanosti a nasazení jeho členů.

IDT je tvořen zástupci státních, obecních i nestátních organizací a institucí v určitém regionu podílejících se na řešení problematiky domácího násilí a zajišťuje tak koordinaci složek zapojených do pomoci ohroženým osobám. Jeho členy tvoří zejména zástupci Policie České republiky, městské policie, intervenčního centra, orgánů a oddělení obcí včetně OSPOD a přestupkových komisí, Probační a mediační služby České republiky, Fondu ohrožených dětí, nestátních organizací a azylových domů, zdravotnických zařízení a krizových center.

Bezpochyby velkým přínosem pro poskytování pomoci obětem domácího násilí jsou setkání IDT. Na pravidelných setkáních jeho členové hledají efektivní způsoby spolupráce mezi jednotlivými složkami a možnosti řešení aktuálních problémů. IDT se zabývá

⁴⁴ více viz. např. na < <http://www.charita.cz> >

⁴⁵ viz. § 1 odst. 4 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

také informovaností laické i odborné veřejnosti o problematice domácího násilí. V souvislosti s tím zajišťuje distribuci letáků⁴⁷ s kontakty na místa, kam se může osoba ohrožená domácím násilím obrátit o pomoc. Novinkou je informační kiosk s elektronickou mapou pomoci, který umožní přístup k informacím o domácím násilí a pomoci jeho obětem široké veřejnosti a je umístěn v budově Hlavního nádraží v Brně.

⁴⁶ viz. § 47 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

3. VYKÁZÁNÍ

Tento, v České republice relativně nový, právní institut znamená v oblasti prevence a ochrany osob ohrožených domácím násilím nejvýznamnější přínos od okamžiku zakotvení trestnosti týrání osoby žijící ve společném obydlí. Diametrálně obrací pozici ohrožené a násilné osoby a zcela podkopává domnělou nedotknutelnost a autoritu násilným osobám. Velmi důležité je, že se nejedná o sankci za protiprávní jednání, ale o preventivní opatření, které má zamezit nebezpečnému útoku hrozícímu v budoucnu. Lze jej aplikovat zcela nezávisle na případné právní kvalifikaci samotného jednání násilníka, lze jej uložit v souběhu s jinými opatřeními, např. zajištěním či vazbou v trestním řízení a vedle sankce. Samotná aplikace však vyžaduje poměrně vysoké zkušenosti zakročujícího orgánu, který musí správně vyhodnotit všechny okolnosti případu a zjištěné skutečnosti, aby nepodcenil hrozící nebezpečí a současně nedošlo k vybočení ze zásady přiměřenosti⁴⁸.

3.1. Právní úprava a podstata „vykázání“

Právní institut *vykázání* byl do českého právního řádu implementován *zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím*, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem došlo k novelizaci původního *zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky* a k rozšíření pravomoci příslušníků Policie České republiky. Policista tím získal oprávnění rozhodnout, v zájmu ochrany osob před domácím násilím, o vykázání násilné osoby z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou. Od 1.1.2009 nabyl účinnosti *zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky*, který deroguje zákon dřívější a v upravené podobně institut vykázání převzal. Změn doznal rovněž právní institut *předběžné opatření* upravený v *zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád*, kterým je možné se dožadovat svým návrhem přímo u soudu okamžité ochrany s důsledky obdobnými vykázání, případně požádat o prodloužení policejního vykázání a to i opakovaně. Další podstatnou změnou bylo zřízení *intervenčních center* k poskytování bezprostřední individuální psychologické a sociální pomoci osobám ohroženým násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících

⁴⁷ viz. Příloha č. 1 – Leták se základními kontakty pro oběti domácího násilí

⁴⁸ viz. např. § 11 zákona č. 273/2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

s nimi ve společném obydlí. Neméně důležitou novelou v této souvislosti bylo rozšíření skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí dle **§ 171 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon**, kterým byla rozšířena i trestnost toho, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil rozhodnutí o vykázání.

3.1.1. Podstata a právní úprava „policejního vykázání“

Nový **zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky**, který nabyl účinnosti 1.1.2009, zachoval institut vykázání a je upraven v §44 - §47. Byl však do určité míry přepracován. Především bylo upuštěno od rozhodování o vykázání formou správního řízení a s tím souvisejících postupů dle správního řádu. Nyní má vykázání relativně neformální povahu tzv. faktického pokynu chápaného například jako vyslovení příkazu či zákazu určitého chování, ke kterému dochází většinou v „terénu“. Osoby, vůči nimž je tohoto pokynu na základě zákona užito (adresáti), jsou povinny jej uposlechnout a strpět jej. Pokud by tak neučinily, mohou být k jejich splnění donuceny. Dále došlo k rozšíření obsahu vykázání o povinnost vykázané osoby zdržet se styku nebo navozování kontaktu s ohroženou osobou. Tuto povinnost mohl dříve vyslovit pouze soud.

Dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je stanoven následující právní rámec vykázání:

1. **Podmínky vykázání (§44 odst. 1)** - v případě, kdy lze na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti
2. **Kdo je oprávněn vykázat (§44 odst. 1)** - kterýkoli policista (může být upraveno interním předpisem Policie České republiky)
3. **Koho je možné vykázat (§44 odst. 1)** - osobu, která splňuje podmínky vykázání (viz. bod 1) - dále jen "vykázaná osoba"
4. **Prostor, ze kterého je možné vykázat (§44 odst. 1)** - z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí; územní rozsah určí policista podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem

5. **Trvání vykázání (§44 odst. 2)** - 10 dnů ode dne jeho provedení; dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby; podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu
6. **Faktické provedení vykázání (§44 odst. 3, 4)** - vykázání oznámí policista ústně vykázané i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá proti podpisu; není-li vykázaná osoba vykázání přítomna, poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním jí policista poskytne při prvním kontaktu
7. **Pokud vykázaná osoba nesouhlasí s vykázáním (§44 odst. 5, 6)** - může proti němu na místě podat námitky, které policista uvede v potvrzení o vykázání a předá je bez zbytečného odkladu příslušnému krajskému ředitelství policie, nebo je může vykázaná osoba sama do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání podat písemně příslušnému krajskému ředitelství, které vykázání ukončí a vyrozumí o tom bezodkladně ohroženou a vykázanou osobu, pokud shledá, že nebyly splněny podmínky vykázání
8. **Povinnosti vykázané osoby (§45 odst. 1)**
 - a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,
 - b) zdržet se vstupu do prostoru podle písmene a),
 - c) zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,
 - d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží
9. **Práva vykázané osoby (§45 odst. 2)**
 - a) vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před opuštěním vymezených prostor,
 - b) vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci podle písmene a) a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání; právo lze uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, policista o výkonu tohoto práva ohroženou osobu předem informuje,
 - c) ověřovat provedení vykázání zejména na čísle tísňového volání 158,
 - d) vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie,

- e) obdržet od policisty informace o možnostech ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost

10. **Poučení ohrožené osoby (§46)**

- a) o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu,
- b) o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí a
- c) o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázání přihlíží

11. **Další povinnosti policisty při vykázání a po něm (§46 odst. 2 - 5)**

- a) zajistit přítomnost nezúčastněné osoby při provádění úkonů souvisejících s vykázáním; to neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení,
- b) do 24 hodin od vstupu do společného obydlí zaslat kopii úředního záznamu o vykázání:
 - příslušnému intervenčnímu centru,
 - soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu,
 - příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba,
- c) ve lhůtě 3 dnů od vykázání provést kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázání,
- d) o provedených úkonech a opatřeních sepsat úřední záznam.

Ideálně by aplikace vykázání měla být prováděna vyškoleným a zkušeným policejním specialistou. Dokáže se v případě rychle zorientovat a porovnat nové skutečnosti s již řešenými případy, čímž se eliminuje případné chybné vyhodnocení situace. Nezbytná je také znalost a volba vhodné komunikace s ohroženou a násilnou osobou a schopnost získat potřebné informace a optimálně je vyhodnotit. V neposlední řadě je pak výhodou hlubší praktická znalost všech potřebných postupů k uplatnění vykázání a komunikace s příslušnými spolupracujícími orgány a institucemi, včetně povědomí o jejich možnostech pomoci.

3.1.2. Podstata a právní úprava "soudního vykázání"

"Soudní vykázání" je upraveno v *zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád*, ve znění pozdějších předpisů a uplatňuje se formou *předběžného opatření* - opatření, které může nařídít předseda senátu, je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry

účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen⁴⁹. Podání návrhu je osvobozeno od povinnosti složit jistotu v běžné výši 10.000 Kč⁵⁰. Právní rámec opatření je v zákoně vymezen následovně:

1. **Podmínky vydání opatření (§76b odst. 1)** - je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost
2. **Opatření je oprávněn vydat (§74 odst. 5, §76b odst. 1,)** - předseda senátu příslušného okresního soudu, v jehož obvodu je nebo byl dům, byt, místnost nebo jiný prostor společně obývaný s navrhovatelem (dále jen "společné obydlí")
3. **Osoba, vůči níž opatření směřuje (§76b odst. 1)** - účastník, proti kterému směřuje návrh
4. **Povinnosti ukládaná opatřením (§76b odst. 1 písm. a) až d), odst. 2)**
 - a) opustit společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí
 - b) nezdržovat se ve společném obydlí nebo do něj nevstupovat
 - c) nevstupovat do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržovat se tam
 - d) zdržet se setkávání s navrhovatelem
 - e) zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem;výčet je uveden v zákoně demonstrativně; výjimky stanoví soud s přihlédnutím k oprávněným zájmům účastníka, vůči němuž opatření směřuje
5. **Trvání opatření (§76b odst. 3)** - jeden měsíc od jeho vykonatelnosti; jestliže rozhodnutí o předběžném opatření předcházelo "policejní vykázání", počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta trvání tohoto vykázání; v případě podání návrhu na prodloužení, neskončí lhůta dříve, než soud o prodloužení rozhodne; předběžné opatření zanikne nejpozději uplynutím 1 roku od okamžiku jeho nařízení
6. **Vydávání opatření**
 - a) o návrhu na předběžné opatření rozhodne předseda senátu bezodkladně; není-li tu nebezpečí z prodlení, může rozhodnout až do 48 hodin poté, co byl návrh podán (§75c odst. 2)
 - b) rozhodnutí není podmíněno předchozím "policejním vykázáním" (§76b odst. 5)

⁴⁹ viz. § 74 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁰ viz. § 75b odst. 3 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

- c) rozhodnutí o nařízení předběžného opatření má formu usnesení (§167 odst. 1)
- d) usnesení, kterým bylo nařízeno předběžné opatření je vykonatelné vyhlášením účastníku řízení, kterému ukládá povinnost - je-li to potřebné, k vyhlášení se přistoupí na místě samém; není-li usnesení vyhlášeno, je vykonatelné, jakmile bylo doručeno tomu, komu ukládá povinnost (§76c odst. 1, §76d)
- e) výkon rozhodnutí na povinném zajistí bezodkladně vždy soud prvního stupně v součinnosti s příslušnými orgány (§273b)
 - vykáže se ze společného obydlí
 - odeberou se mu všechny klíče od společného obydlí, které drží
 - případně se mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat
 - poskytne se mu bezprostředně při výkonu rozhodnutí příležitost vyzvednout si ze společného obydlí své osobní cennosti a osobní dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě; v průběhu trvání předběžného opatření se mu umožní vyzvednout si i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo povolání, případně věci nezbytné z jiného vážného důvodu
 - vyzve se, aby soudu sdělil doručovací adresu nebo si zvolil zástupce pro doručování písemnosti; nevyhoví-li výzvě, upozorní se, že mu budou písemnosti doručovány uložením u soudu

7. Pokud účastník s opatřením nesouhlasí (§201 a násl.) - může proti němu podat odvolání nejpozději do patnácti dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje a odvolací soud rozhodne do 15 dní od předložení věci odvolacímu soudu

8. Vynutitelnost rozhodnutí a právní postih v případě porušení

- a) poruší-li povinný po provedení exekuce povinnost nevstupovat do společného obydlí a nezdržovat se v něm, soud kdykoliv a bezodkladně na návrh oprávněného provede opětovný výkon rozhodnutí jeho vykázáním ze společného obydlí (§273b odst. 5)
- b) poruší-li povinný povinnost nevstupovat do bezprostředního okolí společného obydlí nebo oprávněného a nezdržovat se v něm, nebo povinnost zdržet se setkávání

s oprávněným, anebo zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování oprávněného jakýmikoli způsoby, soud nařídí na návrh oprávněného výkon rozhodnutí dle § 351 (§273b odst. 6) spočívající v možnosti uložit povinnému pokutu až do výše 100.000 Kč a to i opakovaně.

I v případě soudního vykázání se jeví jako vhodné svěření rozhodování zkušenému a o domácím násilí poučenému soudci. V případě, kdy rozhodování soudu předchází "policejní vykázání", je velmi důležitá kvalita a rozsah policií zjištěných a zadokumentovaných skutečností, které jsou soudu předkládány a které jsou významným podkladem pro jeho rozhodnutí.

3.2. Postavení intervenčního centra v případě vykázání

Od 1. ledna 2007 působí ve všech krajích České republiky pracoviště poskytující pomoc osobám ohroženým domácím násilím – *Intervenční centra* (dále jen "IC")⁵¹. Jejich činnost započala v souvislosti s nabytím účinnosti *zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím* a jeho činnost vyplývá zejména ze *zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*, ve znění pozdějších předpisů.

V intervenčních centrech je na základě vykázání ze společného obydlí nabídnuta pomoc osobám ohroženým násilným chováním vykázané osoby nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázání. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním jiné osoby obývající s ní společné obydlí nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Služby intervenčních center jsou poskytovány bezplatně.

Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.⁵²

⁵¹ viz. Příloha č. 3 – Adresář Intervenčních center ČR

⁵² Intervenční centra. [cit. 25.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.mpsv.cz/cs/4228>>

IC poskytují sociální služby osobám bez ohledu na věk, pohlaví, původ, etnickou příslušnost, mateřský jazyk, zdravotní stav, sociální a ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a obsahují následující **základní činnosti**⁵³:

- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,
- poskytnutí ubytování,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy.

Služby nejsou poskytovány násilným osobám.

3.3. Význam vykázání pro oběti domácího násilí

Smysl vykázání podle zákona č. 273/2009 Sb., o Policii České republiky, je preventivní, účelem je krátkodobě zabránit pokračování domácího násilí anebo hrozícímu domácímu násilí předejít a tím poskytnout oběma stranám čas pokusit se konflikt vyřešit⁵⁴. Výše uvedené oprávnění je v praxi poměrně dobře využitelné a právní úprava poskytuje obětem domácího násilí relativně účinnou, nepřetržitou a okamžitou právní ochranu zejména v okamžiku probíhajícího incidentu. K opatření je třeba dodat, že policista je oprávněn násilnou osobu vykázat, jsou-li splněny podmínky, bez návrhu a ohledu na vůli násilné či ohrožené osoby.

Před zavedením vykázání bylo možné, v méně intenzivních případech, násilnou osobu krátkodobě omezit na osobní svobodě zajištěním (až na 24 hodin), eventuálně zadržením (až na 48 hodin) a pouze v těch nejzávažnějších případech, po splnění mnoha podmínek, bylo možné ji vzít do vazby. Po ukončení omezení však násilné osobě zpravidla nic nebránilo vrátit se zpět do obydlí, ve kterém se mnohdy stále nacházela ohrožená osoba a snadno se mohla stát terčem odvety či nátlaku. Vykázání a na něj navazující opatření takovéto nebezpečí významným způsobem eliminují a v současné době neexistuje účinnější preventivní ochrany.

⁵³ viz. § 60a odst. 2 a 3 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁴ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 179 s. ISBN 978-80-7400-142-0

4. PRAKTICKÁ ČÁST

4.1. Řízený rozhovor s policejním specialistou na domácí násilí

Ke specifickému řešení případů domácího násilí přistoupili na Městském ředitelství Policie České republiky v Brně. Zde byl již počátkem roku 2005 zřízen speciální tým policistů zabývajících se komplexní policejní pomocí a ochranou obětí domácího násilí - zpočátku formou operativních zásahů, důsledným prověřováním všech zjištěných případů domácího násilí a v neposlední řadě preventivním působením na násilné osoby. Od roku 2007, v souvislosti s novelizací zákona o Policii České republiky, přibyla i aplikace vykázání. Vedení tohoto týmu bylo svěřeno zkušené policistce *npor. Mgr. Bc. Aleně Skoumalové*, která byla v srpnu 2009 požádána o poskytnutí rozhovoru pro účely této práce:

1. *Jaké byly možnosti pomoci obětem domácího násilí před zavedením institutu vykázání? Jednání násilných osob mohlo být dle závažnosti kvalifikováno jako přešupek proti občanskému soužití, případně jako trestný čin. Policisté při prošetřování těchto případů poučovali a upozorňovali násilné osoby na hrozící postih a další opatření za spáchané jednání, ale i pro případ opakování násilí.*
2. *Uvítala jste, když do domácího násilí v roce 2007 přibyla možnost pomoci obětem domácího násilí formou vykázání? Ano. Považuji toto opatření v současné době za nejlepší nástroj k přerušování probíhajícího násilí.*
3. *Jak bylo toto opatření aplikováno v praxi? Policista z mého týmu, po řádném prověření všech dostupných skutečností a rovněž na základě zkušeností, dospěje k závěru, zda násilnou osobu vykáže ze společného obydlí, které sdílí s ohroženou osobou. I přesto, že jsou osoby dost často pod vlivem alkoholu v době, kdy se policie o problému dozví, nejednáme unáhleně, ale přijmeme nejružnější opatření (zejména se vyžádají vysvětlení od osob, uplatní se omezení osobní svobody dle zákona, provede se místní šetření, lustrace eventuelních předchozích protiprávních jednání a dotaz u příslušných orgánů a institucí), aby před uplatněním vykázání byly zjištěny objektivně potřebné skutečnosti a současně nedošlo k ovlivňování či nátlaku na ohroženou osobu. O správnosti tohoto postupu svědčí počet*

podaných stížností proti rozhodnutí o vykázání v roce 2008 v počtu 3, kdy všechny byly vyhodnoceny jako neoprávněné.

4. ***Jak často bylo tohoto opatření využito?*** *V každém případě, kdy byly splněny zákonné podmínky. V roce 2008 jsme uplatnili vykázání v 39 případech.*
5. ***Splnil institut vykázání Vaše očekávání?*** *Ano, bezesbytku. Je to určitá prevence, že násilník musí opustit společné obydlí s ohroženou osobou. Tím je mu zamezeno v opakování násilí.*
6. ***Věděly o této možnosti pomoci i oběti, se kterými jste se setkala?*** *V povědomí veřejnosti institut vykázání je znám i díky propagaci v médiích a prostřednictvím nestátních organizací.*
7. ***Myslíte si, že byly oběti domácího násilí o zavedení vykázání dostatečně informovány a díky tomu se rozhodlo podat oznámení více obětí?*** *Domnívám se, že vykázání pro osoby, které byly rozhodnuty domácí násilí řešit, to mohlo být impulzem pro učinění oznámení. Je to především příležitost pro osoby, které mají ztíženou možnost opustit společné obydlí a domácí násilí začít řešit. Vykázání může být rovněž prostředkem upozornění násilné osoby, že takto se chovat nesmí a mohla by být za něj trestně stíhána.*
8. ***V roce 2008 došlo k novelizaci institutu vykázání. Můžete se zmínit, které změny to jsou?*** *Nejde o správní řízení, ale faktický pokyn dle zákona o Policii České republiky, který zavádí jednodušší administrativní proces. Dřívější uplatňování vykázání mohlo být pro některé policisty v přímém výkonu služby do určité míry odrazující, zejména pro jeho rigidní formálnost, kdy bylo třeba postupovat jak podle zákona o Policii České republiky, tak podle správního řádu. Další významnou změnou je rozšíření obsahu vykázání o zákaz kontaktovat ohroženou osobu násilnou osobou. Porušení vykázání pak může být kvalifikováno jako přestupek, nebo i trestní čin.*
9. ***Došlo v aplikaci institutu vykázání ke změnám řešícím problémy, které vás před touto novelou trápily?*** *Ano. Tím, že přibyl výše uvedený zákaz kontaktování ohrožené osoby. Jinak se domnívám, že pro specialistu nebyl při aplikaci vykázání problém ani podle předchozí úpravy. Pro ostatní policisty se pak nepochybně zjednodušila srozumitelnost využívání tohoto institutu.*
10. ***Ne všechny změny jsou změnami k lepšímu. Jak vidíte novou právní úpravu vykázání vy, kteří ji využíváte?*** *Tuto novou*

úpravu vykázání musím rozhodně považovat za změnu k lepšímu jak pro oběti domácího násilí, tak i policisty, kteří ji aplikují. Vítám rovněž možnost násilné osoby uvést námitky proti vykázání přímo na místě do potvrzení o vykázání, zejména z důvodu odstranění přílišné procesuální formálnosti.

11. ***Jsou ještě určité věci, které byste v rámci institutu vykázání uvítala a které by vám pomohly? Stále očekávám řešení intervence vůči násilným osobám.***
12. ***Problém domácího násilí v posledních letech zažívá jakýsi boom, tj. hovoří se o něm v médiích častěji, než kdy dříve. Myslíte si, že informovanost o tomto problému a možnostech pomoci je dostatečná a účinně napomáhá k zamezení domácímu násilí? Domácí násilí je a bude. Domnívám se, že informovanost o něm je dostatečná. V Brně jsou vydávány a distribuovány informační letáčky s kontakty na pomáhající instituce. Informovanost zcela jistě napomáhá zamezit násilnému chování zejména u méně závažných případů mezi osobami, kde nedochází k významné eskalaci násilí.***
13. ***Zkuste posoudit, zda a jak se za dobu, co se zabýváte problematikou domácího násilí, změnily možnosti ochrany jeho obětí a přístup k nim ze strany policie? Velice podstatně. Všichni policisté v Brně jsou proškoleni a nebojí se jít do situací mezi blízkými osobami, poradit jim, případně zakročit. Když se policie dostaví na místo, policisté znají taktiku zákroku, komunikují odděleně se stranami a je z toho vždy nějaký závěr a věci se tzv. "nerozcházejí". Policejní specialisté jsou proškolení, umí jednat a komunikovat s oběťmi, nevyčerpávají je nadbytečnými úkony a sdělí jim všechno, co je čeká při řešení jejich věci ze strany policie.***
14. ***Zda a jak fungují vztahy spolupráce či součinnosti mezi orgány, organizacemi a institucemi pomáhajícími obětem domácího násilí včetně Policie České republiky a jak tyto vztahy napomáhají ochraně obětí domácího násilí? Co se týče přístupu jiných orgánů podílejících se na ochraně obětí domácího násilí v Brně, považuji za velký přínos vznik a fungování Interdisciplinárního týmu. Zde se setkávají, pod záštitou Magistrátu města Brna, všechny tyto instituce - zástupci přestupkových komisí, probační a mediační služby, státního zastupitelství, soudu, pedagogicko-psychologických poraden, sociálního odboru, odboru školství a zdravotnictví, zdravotnických zařízení včetně psychiatrické léčebny***

a Krizového centra, Policie České republiky, Městské policie, občanských sdružení a obecně prospěšných společností Persefona, Magdalenium, Bílý kruh bezpečí, Liga lidských práv a další. Základní filozofií je pomoc a otevřenost vůči obětem domácího násilí a možnost zprostředkovávat si mezi sebou zkušenosti a operativně a neformálně řešit případné praktické problémy. Podílí se rovněž na získávání prostředků na preventivní akce a projekty, zejména propagační a informační tiskoviny. Velmi významný přínos pro ohrožené osoby a jejich ochranu spočívá i v tom, že nezáleží, na kterou ze spolupracujících institucí se obrátí, nebo která skutečnosti o možném domácím násilí zjistí, neboť všechny jsou pak schopny zprostředkovat nejvhodnější formu pomoci a ochrany. V České republice jsou tyto týmy zřízeny ještě v Ostravě, Děčíně a Ústí nad Labem. Teprve díky informovanosti si ohrožená osoba může uvědomit svoji situaci, získat odvahu ji řešit a spolehnout se na účinnou a profesionální ochranu po učiněném oznámení.

- 15. Zkuste stručně charakterizovat, v čem je specializovaný přístup Policie České republiky v Brně k domácímu násilí vhodnější pro ochranu obětí a zda je tento či obdobný systém aplikovaný i na jiných útvarech Policie České republiky? Specializovaný přístup je vhodnější zejména s ohledem na přístup k ohroženým osobám, efektivitu a rychlost prošetření zjištěných skutečností. Je komplexní a profesionální a nezatěžuje oběti nutností opakovaně a dopodrobna vysvětlovat své útrapy všem policistům z různých policejních služeb, kteří by se jinak na prošetřování postupně nebo současně podíleli. Takto policisté, kteří jako první přijdou do kontaktu s obětí domácího násilí, zjistí pouze základní informace a ihned kontaktují policisty specializované na domácí násilí, kteří obstarají další postup. Tito jsou pak, na základě proškolení a bohatých zkušeností, schopni rozpoznat, zda skutečně jde o domácí násilí, mohou poskytnout nebo zprostředkovat odpovídající pomoc, stanovit právní kvalifikaci a celou věc pak také prověřují. Neméně významná je také podrobná místní znalost osob a domácností, kde k případům se znaky domácího násilí již došlo a znalost postupů prošetřování věci, která významně zkracuje dobu od oznámení do konečného vyřízení věci. Tento výčet pochopitelně není konečný a dalo by se hovořit o mnoha**

dalších aspektech, které zvýhodňují tento přístup. Bohužel však stále není aplikovaný nikde jinde v České republice.

16. ***Pokud byste mohla, upravila byste některé stávající opatření pomáhající obětem domácího násilí, nebo zavedla nová tak, aby byly pro ochranu obětí účinnější a současně se minimalizovalo jejich zneužití (např. dle zkušeností ze zahraničí, oprávnění některých orgánů, vztahy mezi orgány, organizacemi a institucemi...) – jaká a jak? Aby byla specializovaná pracoviště policie zřízena alespoň v každém krajském městě a všechny služby by se zařídily v jednom místě – včetně lékařské pomoci, psychologů a pracovníků Intervenčního centra. Například v USA mají centra pro oběti, aby nemusely obcházet zdlouhavě nejrůznější instituce. Vhodné by bylo upravit opatření, které by znemožnilo násilníkům, například po ukončení výkonu trestu, návrat, bez dalšího, zpět do obydlí společně obývaného s ohrožovanou osobou, aby nedocházelo k opakování násilí.***

4.2. Statistické údaje Bílého kruhu bezpečí o uložených vykázaních

V roce 2007 občanské sdružení Bílý kruh bezpečí evidovalo prostřednictvím sítě Intervenčních center v České republice celkem **862 případů policejních vykázaní** a civilní soudy ve stejném roce přijaly **500 žádostí o vydání předběžného opatření** se žádostí o vykázaní nebo jeho prodloužení. V kolika případech soudy takovou žádost zamítly nebo jí vyhověly nelze zjistit, neboť tento údaj nebyl Ministerstvem spravedlnosti České republiky statisticky sledován.

V roce 2008 bylo evidováno **679 policejních vykázaní** a na soudy bylo doručeno **400 žádostí o vydání předběžného opatření**. Počet poklesl o více než 20%.

V roce 2009 bylo evidováno **778 policejních vykázaní**, tedy mírný nárůst oproti roku 2008, ale stále pokles oproti roku 2007 o 10%. Čísla z resortu justice nejsou zatím k dispozici. Ze společného obydlí bylo v roce 2009 policií vykázáno celkem 780 násilných osob, z toho 16 žen. Nejčastěji byly vykázaním přerušeny násilné incidenty v rámci věkové kategorie 31 - 40 let. V roce 2009 bylo prostřednictvím policejního vykázaní zajištěno bezpečí pro 762 bezprostředně ohrožených žen, 39 mužů a 911 dětí,

celkem tedy bylo před dalšími možnými útoky blízké násilné osoby v minulém roce ochráněno 1 712 osob.

Důvody kolísání počtu policejních rozhodnutí v posledních třech letech není snadné formulovat. Především nové oprávnění policie, umožňující včas preventivně stopnout incidenty domácího násilí, je využíváno v jednotlivých krajích velmi rozdílně. Maximálně v krajích Ústeckém, Karlovarském, minimálně v Plzeňském a hlavním městě Praze. Avšak výskyt domácího násilí v naší zemi je potvrzován celoplošně nízkoprahovým příjmem ohrožených osob v intervenčních centrech, ročně zde evidují více než 4 000 kontaktů. Samozřejmě, že ne u každého je situace natolik závažná, abychom mohli uvažovat o vykázání. Můžeme se také domnívat, že policie prochází nesnadným procesem personální obměny. Nově nastupující policisté si teprve osvojují potřebné kompetence a ne vždy jsou schopni a ochotni nést odpovědnost za takové rozhodnutí. K pozitivnímu vývoji v roce 2009 přispěla i změna zákona o policii, kdy se vykázání stalo faktickým úkonem, který není zatížen časově i formálně náročnou administrativou.

Shrnutí:

- 1) Jednoznačným pozitivem v této oblasti je efekt celospolečenský. Domácí násilí se v ČR stalo věcí veřejnou. Stát a jeho instituce již netolerují násilí za zavřenými dveřmi. Byla přijata moderní právní úprava. Veřejnost v rámci výzkumu agentury STEM tento krok jednoznačně uvítala a podpořila. Více a více ohrožených osob prostřednictvím policie a soudů nalézá bezpečí a ochranu.
- 2) Občané jsou poměrně dobře informováni o tom, že mají v tzv. horké fázi hledat pomoc u policie a mohou se obracet přímo i na civilní soudy.
- 3) Domácí násilí v České republice nezmizelo a jeho výskyt zatím pravděpodobně neklesl, avšak nástroje pro včasné systémové řešení tohoto problému máme k dispozici. O tom, zda a jak jsou tyto nástroje využívány rozhoduje lidský faktor, tedy osoby oprávněné přijmout rozhodnutí (policisté, civilní soudci). Rozdíly jsou způsobeny znalostmi, dovednostmi a přístupem kompetentních osob k řešení případů domácího násilí. V tomto směru je třeba intenzivně a permanentně pokračovat ve vzdělávacích aktivitách. Pro své

rozhodování musí všechny oprávněné osoby umět získat relevantní informace o projevech násilí mezi blízkými včetně rizikových faktorů a musí umět tyto informace analyzovat.

- 4) Systém se i nadále zdokonaluje, policie již má například stejné možnosti jako civilní soudy, obě instituce poskytují nejen teritoriální, ale také personální ochranu ohrožených osob. Tím se rozumí zákaz kontaktování ohrožené osoby i mimo společné obydlí. Policejní prezidium vybavilo policejní vozidla v ČR, která k podobným incidentům vyjíždějí, speciálními deskami se všemi potřebnými pomůckami pro kvalifikované zvládnutí těchto náročných situací. Speciálně připravení policejní lektoři začali v tomto roce celoplošně školit policisty, v jejichž kompetenci je řešení incidentů se znaky domácího násilí.
- 5) Pro osoby ohrožené domácím násilím je k dispozici především bezplatné a dostupné odborné poradenství v síti intervenčních center, dále oběti naleznou kvalifikovanou pomoc v síti rodinných poraden, specializovaných nestátních organizací, psychologů a terapeutů. Stačí zadat požadavek na internet nebo zavolat na nonstop DONA linku (251 511 313) a zjistit, jaká pomoc je dostupná v konkrétní lokalitě.
- 6) Pro násilné osoby byl pod gescí Ministerstva zdravotnictví připraven terapeutický program a o nově budovaných místech pomoci pro násilné osoby lze získat informace u Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, které tyto projekty podporuje a k této problematice zorganizovalo koncem roku 2009 celostátní odbornou konferenci.
- 7) Srovnávat Českou republiku s ostatními státy, které mají podobnou legislativu, by nebylo objektivní, neboť tyto právní úpravy a míra tolerance se země od země podstatně liší. Pravdou je, že v Rakousku, Nizozemí a Německu se v přepočtu na počet obyvatel vykazuje mnohonásobně více. Ve srovnání s nimi jsme zatím k projevům násilí přeci jenom tolerantnější a k násilným osobám více benevolentní.⁵⁵

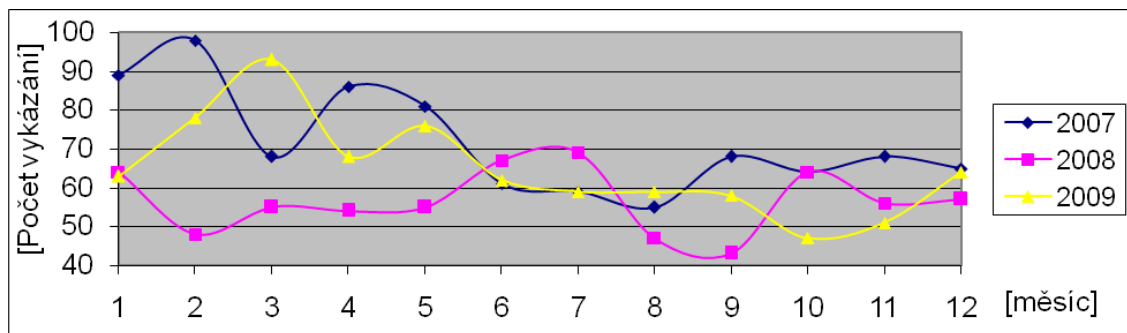
⁵⁵ VITOUŠOVÁ, P. Vykázání v ČR v roce 2009. [cit. 29.1.2010]. (Upraveno autorem práce). Dostupné na World Wide Web: <<http://domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazani-v-cr-v-roce-2009/r214>>

PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ DLE KRAJŮ V ROCE 2009 ⁵⁶													
KRAJ	Ve spolupráci s APIC v ČR zpracoval Bílý kruh bezpečí, o.s. - 6.1.2010												CELKEM
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
Jihočeský	6	5	2	1	5	3	4	3	0	3	1	2	35
Jihomoravský	8	6	10	8	6	6	5	7	10	3	5	8	82
Karlovarský	4	2	4	5	6	4	1	8	7	2	4	2	49
Královéhradecký	1	3	0	3	2	1	0	1	1	0	3	1	16
Liberecký	1	6	11	9	5	5	6	3	3	7	3	9	68
Moravskoslezský	8	12	14	9	8	7	9	11	9	6	11	7	111
Olomoucký	3	2	8	2	3	4	5	2	5	3	4	2	43
Pardubický	1	2	5	5	4	6	4	6	1	4	1	5	44
Plzeňský	1	1	4	0	0	1	3	1	0	1	1	1	14
Hl. město Praha	5	7	6	4	4	4	1	2	6	4	2	3	48
Středočeský	8	10	5	7	9	3	1	4	4	2	1	5	59
Ústecký	12	15	13	7	15	12	14	8	8	7	10	13	134
Vysočina	2	3	3	5	4	5	2	2	2	4	3	4	39
Zlínský	3	4	8	3	5	1	4	1	2	1	2	2	36
CELKEM VYKÁZÁNÍ	63	78	93	68	76	62	59	59	58	47	51	64	778

	2007 - žádný případ
	2008 - žádný případ

Vykazování v ČR - porovnání vývoje v letech 2007 až 2009⁵⁷

	Bílý kruh bezpečí, o.s. - zpracovala Petra Vitoušová												průměr	
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
2007	89	98	68	86	81	61	59	55	68	64	68	65	862	72
2008	64	48	55	54	55	67	69	47	43	64	56	57	679	56
2009	63	78	93	68	76	62	59	59	58	47	51	64	778	71

⁵⁶ Informace o počtu policejních vykázaní násilných osob v roce 2009 v ČR. [cit. 29.1.2010]. Dostupné na World Wide Web: <<http://domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazani-v-cr-v-roce-2009/r214>>

4.3. Průzkum k problematice domácího násilí

V rámci praktické části této práce jsem zvolila provedení průzkumného šetření k ověření povědomí o domácím násilí a s ním související problematice. Ačkoliv se nejedná o výzkum v pravém slova smyslu, jeho výstupy mohou nabídnout poměrně kvalifikovanou odpověď na řadu dosud nepoložených otázek.

Stanovení cíle průzkumu

Hlavním cílem průzkumu bylo zjistit, do jaké míry je veřejnost informována o domácím násilí a možnostech ochrany jeho obětí. Součástí záměru bylo také zmapovat názory a postoje k tomuto jevu, jakož i k dosavadním možným opatřením sloužícím k zamezení domácímu násilí.

Stanovení hypotéz

Po prostudování dostupných pramenů k dané problematice byly stanoveny následující **hypotézy**:

- H1)** *veřejnost považuje současné formy pomoci za relativně dostatečné a jsou schopny poskytnout účinnou pomoc a ochranu obětem domácího násilí;*
- H2)** *veřejnost má povědomí o pojmu domácí násilí a jeho obsahu a lze tak považovat současnou osvětu v této oblasti za dostatečnou;*
- H3)** *veřejnost nemá při ochraně před domácím násilím důvěru v pomoc státních orgánů a raději se obrátí na někoho jiného;*
- H4)** *veřejnost není stále ochotna připustit, že některé chování lze kvalifikovat jako formu domácího násilí a přetrvává k jejich páchání tolerance;*
- H5)** *veřejnost má povědomí o možnostech postihu osob dopouštějících se domácího násilí, či uplatnění jiných opatření a tím plní i preventivní funkci.*

Metody průzkumu a jeho vlastní realizace

K provedení průzkumu byla zvolena metoda **anonymního dotazníkového šetření**.

⁵⁷ Vykazování v ČR – porovnání vývoje v letech 2007 až 2009. [cit. 29.1.2010]. (Upraveno autorem práce). Dostupné na World Wide Web:<<http://domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazovani-v-cr->

Dotazník (viz. Příloha č. 4 - Dotazník) obsahuje 25 otázek zčásti uzavřených, polootevřených a otevřených. Některé otázky obsahovaly více předdefinovaných odpovědí s možností výběru jedné, více, nebo žádné. V závěru dotazníku bylo umožněno respondentům vyjádřit své názory, dotazy nebo připomínky.

Otázky č. 1-5 byly zaměřeny na zjištění pohlaví, věku, dosaženého vzdělání a zaměstnání respondenta. Otázky č. 6-16 testovaly povědomí o domácím násilí a jeho specifické povaze. Otázkami č. 17-22 a 24-25 bylo zjišťováno povědomí o možné pomoci v případech domácího násilí a přesvědčení o její účinnosti, se zaměřením na vykazání. Otázkou č. 23 byl zjišťován názor, zda by měla být v rámci ochrany obětí domácího násilí věnována pozornost i násilným osobám.

Dotazník byl distribuován v **období od 15.10.-30.11.2009** respondentům z řad autorčiných známých, ale i zcela neznámým osobám, jak osobně, tak elektronickou poštou a respondenti jej vyplňovali samostatně, bez přítomnosti tazatele. Při výběru respondentů nebyly stanoveny žádné kvóty.

Analýza a výstupy dotazníkového šetření

Dotazník byl vyhodnocován s využitím kvantitativních metod, kdy všechny požadované údaje byly převedeny na kvantifikovatelná data a zaneseny do kontingenční tabulky. Data byly analyzovány a následně, s využitím statistických metod, vyhodnocovány. Zpracovávané údaje jsou zaokrouhlovány na 1 desetinné místo⁵⁸.

Respondenti

Průzkumu se zúčastnilo **209 respondentů** z celé České republiky ve věku od 14 do 70 let. Z toho bylo:

- 80,9% žen
- dle **věkové kategorie**:
 - 4,8% ve věku do 20 let
 - 32,5% ve věku od 21-30 let
 - 31,6% ve věku od 31-40 let
 - 22,5% ve věku od 41-50 let
 - 8,1% ve věku nad 50 let

porovnani-vyvoje-v-letech-2007-az-2009/r186>

⁵⁸ Odpovědi na jednotlivé otázky bez detailního rozlišování respondentů, ve formě grafů, jsou uvedeny v Příloze č. 5 – Vyhodnocení dotazníků.

- 0,5% věk neuvedlo
- dle **nejvyššího dosaženého vzdělání**:
 - 1,4% se základním vzděláním (ZV)
 - 13,9% se středním vzděláním bez maturity (SV)
 - 53,6% se středním vzděláním s maturitou (SVM)
 - 3,3% s vyšším odborným vzděláním (VOŠ)
 - 26,3% s vysokoškolským vzděláním (VŠ)
 - 1,5% vzdělání neuvedlo
- dle **povahy zaměstnání** (pouze vybrané kategorie):
 - 47,8% manuálně pracujících (pouze orientační údaj)
 - 34,9% duševně pracujících (pouze orientační údaj zahrnující i učitele a policisty)
 - 7,7% učitelů
 - 7,7% policistů
 - 5,2% studentů
 - 1,4% důchodců

Povědomí o obsahu pojmu domácí násilí

97,6% respondentů uvedlo, že již slyšelo pojem domácí násilí. Z toho 72,2% se s ním setkalo v masmédiích (televize, tiskoviny, internet...), 7,7% ve škole či při studiu, ale pouze 1,4% uvedlo přednášky, propagační materiály, nebo školení.

Respondenty, kteří uvedli, že **pojem domácí násilí nikdy neslyšeli, byly ve 100% ženy**, nepolicistky, z 60% ve věku 20-25 let.

Z respondentů, kteří se vyjádřili, že pojem domácí násilí slyšeli, bez významného vlivu dosaženého vzdělání, 11,3% vůbec nevědělo, co znamená. Zajímavým se pak jeví, že jsou zde zastoupeni z 12,5% i policisté (tj. 18,8% ze všech dotázaných policistů). Dalším relevantním zjištěním bylo zde i velmi nízké poměrné zastoupení respondentů věkové kategorie od 21-30 let - 4,4% (ze všech v této kategorii) a naopak vysoké měli respondenti věkové kategorie 31-40 let - 18,2%.

Co se týče obsahu pojmu domácí násilí, **68,9% respondentů správně nepovažuje domácí násilí za jednorázový incident a 90% ho označilo za jednostranné napadání oběti ze strany agresora.** Současně však **45,9% dotázaných za domácí násilí považuje nesprávně i vzájemné napadání a potyčky mezi partnery.**

V otázkách týkajících se míst páchaní domácího násilí odpovědělo 62,7% respondentů, že to není obydlí, které obývá jen

násilná, nebo jen ohrožená osoba a druhá bydlí jinde, **95,2% správně uvedlo, že jde o společné obydlí násilné a ohrožené osoby**, 71,3% zamítlo možnost, že k jeho páčání dochází na veřejnosti a 57,4%, že k němu dochází kdekoliv jinde.

Při zjišťování názoru na to, kdo projevuje v situaci domácího násilí nejčastěji agresivní chování, dotázaní uvedli, že je to v **96% muž vůči ženě**, v 23,9% žena vůči muži, v 52,6% mladší osoba vůči starší, v 44% starší osoba vůči mladší, v 59,3% rodiče vůči dětem, v 51,2% děti vůči rodičům, v 60% osoby s nižším vzděláním, v 31% osoby s vyšším vzděláním a v 62,2% osoby bez zaměstnání.

Na otázku, **zda se jedná o domácí násilí v případě, kdy dochází k násilným incidentům mezi osobami stejného pohlaví, odpovědělo kladně "pouze" 70,3% respondentů**. Pokud k incidentům dochází mezi osobami opačného pohlaví, již potvrdilo **90,4%** dotázaných, pokud **mezi partnery 92,3%** a **mezi manželi 94,7%**.

Na otevřenou otázku, co si respondenti myslí, že bývá důvodem domácího násilí, byly získány poměrně různorodé a nesnadno kvantifikovatelné odpovědi. Po vyhodnocení vyplývá, že **dotázaní považují za důvod domácího násilí v 37% narušenou psychiku násilníka, v 24,9% vliv alkoholu a alkoholismus**, v 22,5% nedokázali na tuto otázku odpovědět, v 20,6% nevěru a žárlivost, v 14,4% nepříznivou finanční situaci a spory o peníze a v 6,7% nezaměstnanost.

Za projev domácího násilí označilo bití a fyzické ubližování 99% dotázaných, nucení k pohlavnímu styku 94,3%, odepírání základních životních potřeb 93,3%, odepírání kontaktu s blízkými osobami 92,8%, urážky a zesměšňování 89%, odepírání finančních prostředků 83,7%, zákaz chodit do zaměstnání 79,4%, kontrolu trávení volného času 78,9%, kontrolu korespondence 76,6% a kontrolu telefonátů a SMS 76%. Tuto poslední položku nepovažovalo za projev domácího násilí, nebo se k tomu nedokázalo vyjádřit, nejméně respondentů z věkové kategorie od 31-40 let, a to 9,1% (ze všech z uvedené kategorie) a nejvíce z kategorie od 21-30 let - 33,8%. Všichni dotázaní policisté ji za formu domácího násilí považovali. Jako další možné projevy domácího násilí uvedli dotázaní například vyhrožování partnerovi, úmyslné předlužení domácnosti, šikanu, ostrakizaci,

izolaci, křik, ukládání nesmyslných příkazů nebo nucení ke styku s jinými osobami.

Domácí násilí nepovažuje za soukromou záležitost, do které by neměl nikdo zasahovat, protože si to má rodina vyřešit sama, **85,6% dotázaných. Opačně odpovědělo, nebo nevědělo**, ve svých kategoriích, **17,5% ze všech mužů**, 13,6% ze všech žen, ale **18,75% ze všech policistů**. Podle vzdělání se takto vyjádřilo 0% ze všech se ZV a VOŠ, **20,7% se SV**, 12,5% se SVM a 18,2% s VŠ. Dle věkových kategorií takto odpovědělo 10% ze všech dotázaných do 20 let, 13,2% ve věku od 21-30 let, 7,6% ve věku od 31-40 let, 21,3% ve věku od 41-50 let a **23,5% ve věku nad 50 let**.

78,9% respondentů se domnívá, že déletrvajícím domácím násilím nemůže skončit bez zásahu zvenčí. Opačný názor zastávalo pouze 13,6% ze všech dotázaných žen, ale 47,5% všech mužů a 43,8% všech policistů. Podle dosaženého vzdělání tuto odpověď zvolilo 30% ze všech respondentů se ZV, 17,2% se SV, 13,4% se SVM, 0% s VOŠ a **38,2% s VŠ**. Dle věkových kategorií takto odpovědělo **40% ze všech dotázaných do 20 let**, 22,1% ve věku od 21-30 let, 18,2% ve věku od 31-40 let, 17% ve věku od 41-50 let a 11,8% v kategorii nad 50 let.

92,8% respondentů se domnívá, že domácí násilí si žádá zásah okolí. Opačný názor zastávalo pouze 4,7% ze všech dotázaných žen, ale již 15% všech mužů a 12,5% všech policistů. Podle dosaženého vzdělání tuto odpověď zvolilo 4,5% respondentů ze všech se SVM a **16,4% s VŠ**. Respondenti s jiným vzděláním tuto variantu odpovědi nezvolilo. Dle věkových kategorií takto odpovědělo **20% ze všech dotázaných do 20 let**, 10,3% ve věku od 21-30 let, 18,2% ve věku od 31-40 let, 4,5% ve věku od 41-50 let a 0% v kategorii nad 50 let.

Povědomí o možné pomoci v případech domácího násilí a její účinnosti

88,9% respondentů vyjádřilo přesvědčení, že je někdo schopen vůči domácímu násilí zasáhnout a poskytnout účinnou pomoc. 10% z nich však nevědělo, kdo, **51,6% uvedlo policii**, **38,7% rodinu a příbuzné**, 18,8% blízké, přátele a známé, 18,3% lékaře, záchrannou službu a krizové centrum, 16,1% sousedy a okolí, 10,8% psychologa nebo psychiatra a 9,7% uvedlo

sociálního pracovníka nebo sociální úřad. Naopak pouze 3,8% uvedlo linku důvěry a 2,2% nestátní organizace. Intervenční centrum, občanskou poradnu a školu uvedlo shodně po 1,6% respondentů. **Opačný názor mělo 10,7% všech dotazovaných žen,** pouze 2,5% mužů a **žádný z policistů.** Podle dosaženého vzdělání tuto odpověď zvolilo **30% ze všech respondentů se ZV,** 6,9% se SV, 9,8% se SVM, 0% s VOŠ a 9,1% s VŠ. Dle věkových kategorií takto odpovědělo **40% ze všech dotázaných do 20 let,** 7,4% ve věku od 21-30 let, 7,6% ve věku od 31-40 let, 8,5% ve věku od 41-50 let a 5,9% v kategorii nad 50 let.

Z dotázaných, kteří vyjádřili přesvědčení, že je někdo schopen vůči domácímu zasáhnout a poskytnout účinnou pomoc a uvedli konkrétní příklad, 15,8% nevědělo jak a zbývající nejčastěji, v 18,2%, uvedli vykázaní.

Relevantními odpověďmi na otevřenou otázku, **na koho by se respondenti obrátili, kdyby se sami, nebo někdo v jejich okolí, setkali s domácím násilím, 54,5% uvedlo policii, 21,1% blízké a rodinu, 9,6% přátele a známé, 8,1% na lékaře, 7,2% na psychologa, 6,2% na linku pomoci (bezpečí), 3,8% na sociální odbor, 1,9% na intervenční centrum a shodně uvedlo 1,4% krizové centrum a nestátní organizace. 16,3% odpovědět nedokázalo.**

Na otázku, **zda by respondenti uvítali možnost vykázat v případech domácího násilí agresora ze společného obydlí, odpovědělo kladně 91,4%, z nichž však 27,7% nevědělo proč.** Zbývající vesměs uvedli některou ze základních funkcí vykázaní. Ze 7,6% dotázaných, kteří **tuto možnost výslovně odmítli,** bylo 5,9% ze všech dotázaných žen, ale již **15% všech mužů. Žádný z dotázaných policistů tuto odpověď ne zvolil.** Podle dosaženého vzdělání takto odpovědělo 3,4% respondentů ze všech se SV, 8% se SVM a **10,9% s VŠ.** Respondenti s jiným vzděláním tuto variantu odpovědi ne zvolilo. Dle věkových kategorií takto odpovědělo **20% ze všech dotázaných do 20 let,** 11,8% ve věku od 21-30 let, **1,5% ve věku od 31-40 let,** 6,4% ve věku od 41-50 let a 11,8% v kategorii nad 50 let.

Na otázku, **zda respondenti vědí o existenci institutu vykázaní,** odpovědělo kladně **86,6%.** Mezi nimi byli zastoupeni i všichni dotázaní policisté. **Opačně odpovědělo 14,2% ze všech dotázaných žen** a 10% všech mužů. Podle dosaženého vzdělání takto odpovědělo 6,9% respondentů ze všech se SV, **16% se SVM** a 10,9% s VŠ. Respondenti s jiným vzděláním tuto variantu

odpovědi nezvolilo. Dle věkových kategorií takto odpovědělo 10% ze všech dotázaných do 20 let, 16,2% ve věku od 21-30 let, 6,1% ve věku od 31-40 let, **19,1% ve věku od 41-50 let** a 17,6% v kategorii nad 50 let.

Na otázku, zda by existence institutu vykazání dodala respondentům více odvahy svěřit se někomu jinému s tím, že je sám, nebo někdo z okolí, osobou ohroženou domácím násilím, odpovědělo kladně 84,7%, včetně 93,75% všech dotázaných policistů. Přesvědčeno o tom naopak nebylo 11% dotázaných a zbývající nevěděli. **Z těch, kteří odpověděli záporně, bylo 10,1% ze všech dotázaných žen a 15% všech mužů.** Podle dosaženého vzdělání takto odpovědělo 6,9% respondentů ze všech se SV, 12,5% se SVM a **12,7% s VŠ.** Respondenti s jiným vzděláním tuto variantu odpovědi nezvolilo. Dle věkových kategorií takto odpovědělo 10% ze všech dotázaných do 20 let, 11,8% ve věku od 21-30 let, 9,1% ve věku od 31-40 let, **12,8% ve věku od 41-50 let** a 5,9% v kategorii nad 50 let.

Pouze 26,8% respondentů se domnívá, že je v České republice dostatečně zajištěná ochrana obětí domácího násilí, ale 70,3% o tom přesvědčena nebyla. Z nich 36,1% nevědělo, jakým opatřením by ji bylo vhodné zefektivnit, ale 13,6% uvedlo přísnější či vyšší tresty a postih pro agresory, 10,2% úpravu a zlepšení zákonů (bez bližší specifikace), 8,2% vykazání, 6,1% větší pravomoc policie a shodně, po 5,4%, uvedlo větší medializaci, přednášky s diskuzemi a možnost ubytování oběti. Jako další možná opatření uvedli respondenti znemožnění návratu násilníka, důslednost příslušných orgánů, povinné psychologické vyšetření násilníka a jeho okamžitou izolaci, zřízení psychologického oddělení přímo na policii a zákaz přiblížení se násilníka nejen k oběti, ale i k jejím blízkým. **Z respondentů, kteří se nedomnívají, že je v České republice dostatečně zajištěná ochrana obětí domácího násilí, bylo 74,6% ze všech dotázaných žen, a 52,5% všech mužů.** Stejně se vyjádřilo pouze 6,25% z dotázaných policistů. Podle dosaženého vzdělání takto odpovědělo 66,7% respondentů ze všech se ZV, 69% se SV, **79,5% se SVM, 57,1% s VOŠ a 52,7% s VŠ.** Dle věkových kategorií takto odpovědělo 60% ze všech dotázaných do 20 let, 70,6% ve věku od 21-30 let, 71,2% ve věku od 31-40 let, 68,1% ve věku od 41-50 let a **82,4% v kategorii nad 50 let.**

89,5% dotázaných se vyjádřilo, že by měla být v rámci ochrany obětí domácího násilí věnována pozornost i násilným osobám. Mezi nimi byli i všichni dotázaní policisté. Tuto možnost odmítlo 9,1% respondentů a zastávalo ji 9,5% ze všech dotázaných žen a 7,5% všech mužů. Podle dosaženého vzdělání takto odpovědělo 12,5% se SVM a 9,1% s VŠ. Respondenti s jiným vzděláním tuto variantu odpovědi nezvolilo. Dle věkových kategorií takto odpovědělo 10% ze všech dotázaných do 20 let, 13,2% ve věku od 21-30 let, 7,6% ve věku od 31-40 let, 8,5% ve věku od 41-50 let a 0% v kategorii nad 50 let.

Na dotaz, zda se respondenti domnívají, že je v České republice trestné týrání osoby blízké, nebo žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, odpovědělo 81,3% kladně, včetně všech policistů. Jaký trest však pachatelé hrozí z těchto respondentů nevědělo 81,6%. Z těch, kteří nevěděli o trestnosti týrání, bylo 18,9% ze všech žen a 17,5% z mužů. Podle dosaženého vzdělání takto odpovědělo 33,3% respondentů ze všech se ZV, 24% se SV, 16% se SVM, 14,3% s VOŠ a 20% s VŠ. Dle věkových kategorií takto odpovědělo 20% ze všech dotázaných do 20 let, 20,6% ve věku od 21-30 let, 12,1% ve věku od 31-40 let, 21,3% ve věku od 41-50 let a 29,4% v kategorii nad 50 let.

Na otázku, zda respondenti vědí o existenci intervenčních center, pouze 28,7% odpovědělo kladně a z nich 38,3%, ani orientačně, nevědělo, jakou pomoc oběti mohou poskytnout. Ze všech policistů kladně odpovědělo "pouze" 62,5% a z nich 20% nevědělo nic o jimi poskytované pomoci. Z těch, kteří věděli o existenci intervenčních center, bylo 27,2% ze všech žen a 35% z mužů. Podle dosaženého vzdělání takto odpovědělo 33,3% respondentů ze všech se ZV, 24,1% se SV, 32,1% se SVM, 28,5% s VOŠ a 25,5% s VŠ. Dle věkových kategorií takto odpovědělo 10% ze všech dotázaných do 20 let, 25% ve věku od 21-30 let, 43,9% ve věku od 31-40 let, 21,3% ve věku od 41-50 let a 17,6% v kategorii nad 50 let.

Vyhodnocení hypotéz

Po vyhodnocení dotazníkového šetření a souvisejících dat je možné se vyjádřit k hypotézám vyjádřeným v kapitole 4.3.2 Stanovení hypotéz:

K H1 – hypotéza se nepotvrdila, neboť veřejnost stále **nepovažuje současné formy pomoci za relativně dostatečné a schopné poskytnout účinnou pomoc a ochranu obětem domácího násilí**. Pouze 26,8% dotázaných se domnívá, že je v České republice dostatečně zajištěna ochrana obětí domácího násilí.

K H2 – hypotéza se potvrdila, veřejnost má v drtivé většině (z 97,6%) povědomí o pojmu domácí násilí, ale 11,3% z nich neví, co znamená, pouze 29,4% jej dokázalo přesně specifikovat ve smyslu jeho definice co do charakteru a místa páčání a pouze 18,1% navíc současně nevyloučilo žádnou z nabídnutých variant osob, mezi nimiž může docházet k násilným incidentům (matoucí pro respondenty byla možnost páčání domácího násilí i mezi osobami stejného pohlaví). Zcela správně, z respondentů, kteří pojem domácí násilí slyšeli, jej pak včetně charakteru, forem, místa páčání a osob, mezi nimiž k němu může docházet, odpovědělo pouze 13,7%. Po uvedeném vyhodnocení je zcela zřejmé, že **dosavadní osvěta je stále nedostatečná a značná část veřejnosti zcela nebo zčásti neví, co tento pojem ve skutečnosti znamená**.

K H3 – hypotéza se nepotvrdila, jelikož 61,7% dotázaných označilo státní orgán (policii, soud, sociální nebo jiný státní orgán) jako schopný zasáhnout v případech domácího násilí a poskytnout účinnou pomoc. Z nich jako neúčinnější označilo 55,8% policii. 65,1% dotázaných uvedlo, že by se na některý státní orgán obrátili, pokud by se sami, nebo někdo v jejich okolí, setkal s některou z forem domácího násilí. Z nich pak 83,8% uvedlo policii. Na základě těchto údajů lze konstatovat, že **veřejnost většinou má důvěru spíše ve státní orgány při ochraně a pomoci před domácím násilím, zejména pak policii a dává jim přednost i před rodinou, známými či pomáhajícími nestátními organizacemi**.

K H4 – hypotéza se nepotvrdila, jelikož veřejnost v naprosté většině připustila jako formu domácího násilí všechny nabídnuté možnosti. Nejméně tolerantní byla k bití a fyzickému ubližování (1%) a nejvíce ke kontrole telefonátů a SMS (24%). Pouze 61,7% dotázaných označilo současně všechny nabídnuté projevy domácího násilí. 85,6% dotázaných nepovažovalo domácí násilí za soukromou záležitost, do které by neměl nikdo zasahovat a 78,9% se domnívá, že **déletrvající domácí násilí nemůže skončit bez zásahu zvenčí**. Po

vyhodnocení lze konstatovat, že **veřejnost je z převážné většiny ochotna připustit, že některé chování (i bezkontaktní) lze kvalifikovat jako formu domácího násilí a lze tak předpokládat i nižší toleranci k jejich páchání.**

K H5 – hypotéza se potvrdila, jelikož 86,6% dotázaných potvrdilo, že vědí o existenci institutu vykázání a 81,3% o možném trestním postihu osoby týrající jinou osobu žijící ve společném obydlí. Lze tak konstatovat, že **veřejnost má povědomí o možnostech postihu osob dopouštějících se domácího násilí, či uplatnění jiných opatření a tím plní i preventivní funkci.**

4.4. Kazuistika

Příběh ženy, která byla několik let obětí domácího násilí, budu popisovat na základě spisu Intervenčního centra v Brně (dále jen „IC“) a rozhovoru s jeho pracovnící, která se podílela na poskytování pomoci klientce.

V roce 2008 vyhledala pomoc IC žena z Jižní Moravy, Lenka N. V té době jí bylo 28 let a jejím dvěma synům 10 a 11 let.

Důvodem toho, že se rozhodla obrátit na IC, bylo to, že její manžel byl sice vykázán, ale vykázání nerespektoval a nadále se snažil s klientkou zkontaktovat. Vyhržoval jí zabitím a odebráním dětí. Doslova jí řekl, že na něj nějaký zákaz vstupu do domu neplatí, jelikož dům je v jeho výhradním vlastnictví. To paní Lenku vedlo k tomu, že se rozhodla dům i s dětmi opustit a vyhledat utajené azylové bydlení.

Paní Lenka vyrůstala po rozvodu rodičů pouze s matkou. Důvodem rozvodu rodičů bylo násilí páchané na matce klientky jejím otcem i tchánem. Často se s maminkou stěhovaly, bydlely u známých, v podnájmech... Zhruba v 10 letech začala Lenka utíkat z domu, neboť matka bývala opilá a nestarala se o ni. Na základě rozhodnutí orgánu péče o dítě byla Lenka, se souhlasem matky, umístěna do diagnostického ústavu a odtud do dětského domova. V dětském domově byla spokojená, měla pocit, že našla náhradní rodinu, líbilo se jí tam. V pubertě však začala utíkat také z dětského domova a proto byla přemístěna do výchovného ústavu pro mládež. Při jednom z posledních útěků z výchovného ústavu se na nádraží seznámila s o 20 let starším mužem, svým budoucím partnerem.

Když klientka s přítelem otěhotněla, bylo jí 16 let. V jejích 17 letech se s přítelem vzali. Po narození prvního syna se

manžel hodně změnil. Neustále klientku hlídal a podezíral, začal žárlit na ni, i na péči, kterou najednou věnovala především synovi. Vyčítal jí, že už ho nemá ráda, že je nevděčná, že on jí pomohl z ústavu a staral se o ni a ona mu to teď neoplácí. Nebyl spokojený s úklidem, ani s vařením, nacházel stále nové důvody, aby mohl Lence vynadat. Brzy otěhotněla znovu a manžel začal vyjadřovat pochybnosti, zda jsou děti jeho. (Později také zažádal dokonce i o testy otcovství.)

Zpočátku manžel paní Lence ubližoval psychicky. Zakazoval jí stýkat se s kamarádkami a příbuznými. Ponižování a nadávky jako „jsi nula, nic nedokážeš, beze mne jsi nic, jsi š..... z děcáku, nestaráš se o děti...“ byly na denním pořádku. Nadávky nebyly nijak vybíravé, používal hrubé a vulgární výrazy. Pokračovalo to výhrůžkami, které vyvrcholily fyzickým útokem, kdy manžel Lenku držel pod krkem, vláčel ji po bytě a vyhrožoval jí zabitím. Manžel byl invalidní, proto nepracoval a tak býval obvykle celé dny doma. Často se však během dne někam na hodiny vytratil. Kam, to Lenka nevěděla. Často se také vracel domů v pozdních nočních hodinách opilý, budil ji i oba syny a chtěl si s nimi povídat. Lence vyhrožoval bitím, pokud se nebude chovat podle jeho představ. Lenka měla ze svého manžela velký strach, nechtěla se proto setkávat ani s rodiči kamarádů jejich dětí. Měla strach, že kdyby se jen potkala s nějakým mužem a manžel by to zjistil, zbije jeho i ji, neboť jednou se tak již stalo. Jednou jí totiž tatínek spolužáka syna před školou nabídl, že ji i jejího syna sveze autem domů a jen tento důvod stačil k tomu, že napadl ji i toho muže.

Lenka byla velmi nešťastná, ale nedokázala se bránit. Dokonce ani fyzické útoky nehlásila na policii. Násilí se však stupňovalo a modřiny, které jí manžel způsoboval, nešly skrýt. Teprve, když ji kolegyně z práce, kde pracovala jako pomocná síla v kuchyni, přesvědčily, odešla s dětmi od manžela a věc po dlouhých pěti letech násilí ohlásila na policii. Následně bydlela asi 14 dní i s dětmi u kamarádky, ale manžel ji přesvědčil, aby se k němu vrátila.

Na policii se znovu obrátila v době, kdy se chtěl manžel pokusit o sebevraždu a o zabití synů. Tehdy manžel pustil v bytě plyn a napsal jí SMS do práce, že je to kvůli ní.

V průběhu soužití s manželem od něj Lenka kvůli jeho chování často utíkala, ale následně mu vždy uvěřila sliby o nápravě a vrátila se k němu. Poté žili klidně asi dva měsíce a vše začalo znovu. To už si však Lenka shromažďovala lékařské zprávy z ošetření zranění, která jí manžel způsoboval. Ty následně

posloužily, spolu se záznamy od policie, jako podklad pro vykázání.

K vykázání došlo na podzim roku 2008. Následně bylo IC Brno informováno Policií ČR o vykázání (jak to ukládá zákon). Pracovnice IC se s paní Lenkou telefonicky spojila a nabídla jí možnost konzultací v IC, psychologickou, sociální a právní pomoc a pomoc při vyřízení prodloužení vykázání prostřednictvím předběžného opatření. Tenkrát však paní Lenka nabídku pomoci odmítla, neboť dle jejího mínění by prodloužení vykázání situaci nevyřešilo. Manžel totiž zákaz vstupu do bytu nedodržoval a klientce vyhrožoval znemožněním, likvidací a únosem dětí, které již Lenka prý nikdy nenajde. Proto pracovnice IC důkladně probrala s paní Lenkou bezpečnostní plán, upozornila ji na návštěvu pracovníka OSPOD (orgánu sociálně právní ochrany dětí) a na stále trvající možnost využití krizových lůžek IC.

Vzhledem k tomu, že manžel vykázání nadále nerespektoval aneustále Lenku neúnosně terorizoval, rozhodla se situaci řešit za pomoci IC a tak po čtyřech dnech od posledního kontaktu s IC požádala o využití krizových lůžek pro sebe i své dva syny.

Odchod do azylu musela Lenka skrýt před manželem pod záminkou, že jde vyzvednout mladšího syna ze školy. Staršího syna, který byl tou dobou již ze školy doma, vzala s sebou. Když vyzvedla mladšího syna, šli všichni rovnou na vlak a odjeli do IC. U sebe měli jen doklady a pár kusů oblečení. V IC jim proto bylo nabídnuto ošacení, hygienické potřeby a jídlo. Během krizového pobytu klientka využila psychologických konzultací pro ni samotnou i její děti. Rovněž využila sociálního a právního poradenství, včetně sepsání návrhu předběžného opatření na prodloužení vykázání, návrhu na rozvod a předběžného opatření na svěření dětí do péče. Po pěti dnech byla přestěhována do azylového domu s utajenou adresou a její děti začaly navštěvovat nedalekou školu.

Manžel na odchod manželky a dětí reagoval tak, že na policii nahlásil její zmizení a únos dětí. Vyhrožoval na OSPODu a naléhal na sociální pracovnice, aby mu sdělily, kde se jeho manželka s dětmi nachází. Zároveň si manžel požádal o svěření dětí do péče a to i přesto, že se o syny nikdy nestaral.

Soudem bylo schváleno předběžné opatření na svěření dětí do péče a nárok na výživné na oba syny podané klientkou.

Podle posledních zpráv, které IC získalo:

- klientka se po třech měsících vrátila zpět k manželovi a vzala zpět žádost o rozvod,

- současná situace klientky IC není známá,
- manžela paní Lenky údajně trpí poruchou osobnosti stanovené po psychiatrickém vyšetření, léky však neužívá a navíc požívá ve zvýšené míře alkohol; pracovníci IC však nepředpokládají, že by využil služeb protialkoholické léčebny nebo vyhledal pomoc terapeuta.

Co se týče zhodnocení IC týkající se spolupráce s dalšími orgány, jako policie, OSPODu a azylového domu, hodnotí tuto spolupráci jako dobrou. Dobrá byla také spolupráce se školou, klientka měla podporu třídních učitelek obou chlapců.

Co se týče vlivu násilí na děti, na základě psychologického vyšetření obou chlapců bylo zjištěno, že situace v rodině se projevila i na jejich psychickém a zdravotním stavu. Starší syn se léčil se zánětem žaludku a jícnu, což bylo hodnoceno převážně jako psychosomatické onemocnění, které vyžadovalo klid, pravidelný režim a žádné stresové prostředí.

Případ, který jsem popisovala, je, dle sdělení pracovnice IC, jeden z mála v tom smyslu, že většinou oběti domácího násilí nevyužijí pravidelné a déletrvající následné péče nabízené IC. Většinou oběti očekávají okamžité vyřešení situace, bez jakékoli následné déletrvající péče. Na druhou stranu to, že se týraná žena pro „proceduře“ vykázání a využití nabídnuté pomoci s tím spojené, vrací opět k násilníkovi, není nic neobvyklého. Jedním z důvodů může být to, že oběť je za roky strávené s násilníkem na jeho osobě natolik závislá, že bez něj nedokáže žít. Dalším častým důvodem bývá také nátlak násilníka na oběť a to jak za využití slibů tak i výhrůžek.

Pozitivním ale je, že řada žen dokáže strach z násilníka překonat a situaci se jim podaří vyřešit tak, že vztah s násilníkem ukončí (např. viz. publikace *„přežila jsem... Výpovědi týraných žen“* od autorek Marie Vavroňové a Zdeňky Prokopové).

ZÁVĚR

Život člověka je provázen jak příjemnými zážitky, tak těmi, na které se raději nevzpomíná. Setkáváme se s lidmi příjemnými, srdečnými, ale také s těmi, které by bylo lepší nikdy nepotkat. Pokud nepříjemného člověka pouze potkáme, není nic jednoduššího, než se od něho co nejdříve vzdalit. Pokud však s takovým člověkem sdílíme stejný domov, máme společný majetek, případně děti, a také dávné hezké vzpomínky, je těžké se od něj odpoutat. A to je situace obětí domácího násilí. Přesto, že jim blízký člověk ubližuje, trápí je, je pro ně těžké připustit si, že se situace změnila. Že ten, kdo jim byl kdysi blízký, se jim najednou vzdaluje, jeho sliby v lepší budoucnost jsou chvilkové a naděje na nápravu je mizivá. Je pro ně těžké rozhodnout se a situaci řešit. V takové situaci je pak pomoc okolí nezbytná. Oběti domácího násilí nutně potřebují nejenom psychickou podporu, ale zejména vědomí, že existují možnosti pomoci řešit i její další potřeby a zajistit její bezpečí. Naštěstí jsou snad za námi doby, kdy společnost nebyla schopná pochopit závažnost těchto vztahů a zajistit bezpečí oběti a potrestání pachatele. Dnes již díky zájmu státních a nestátních organizací a díky legislativě, existují určité možnosti účinné pomoci. Společnost je obeznámena s tím, že jakákoli forma týrání člověka nesmí být tolerována, bez ohledu na to, jestli se jej dopouští cizí osoba, nebo osoba blízká. Většina společnosti ví, že existuje možnost pachatele domácího násilí potrestat a týranou osobu účinně ochránit. Ochrana oběti však nespočívá jen v tom, že policista, či jiná osoba pověřená řešením konkrétního případu, využívá rigidně jen zákonných postupů. Je potřeba přistupovat k oběti citlivě, s využitím znalostí z mnoha společensko-vědních oborů jako je psychologie, psychiatrie, sociologie, a také pedagogika. Mezním oborem zahrnujícím tyto oblasti je právě sociální pedagogika a absolventi vzdělání v tomto směru mohou uplatnit získané znalosti při pomoci v řešení krizových situací v životě jedinců, kterými jsou nepochybně i případy domácího násilí.

Jsou situace v životě člověka, kdy není možné nepříjemným situacím zabránit, avšak jsou situace, kdy pomoci můžeme. A to jsou také případy domácího násilí. Pro včasnou pomoc jeho obětem je však nutná všímavost okolí, zájem okolí situaci řešit a pak je možná také intervence kompetentních orgánů. Může existovat dokonalá legislativa, ale bude neúčinná, pokud nebude zájem ze

strany společnosti ji využívat. To však není případ naší společnosti. Doložit to můžeme výsledky statistik zveřejňovaných organizacemi, které se pomocí obětí domácího násilí zabývají. Uvádí jak počty oznámených případů domácího násilí, tak počty účinných zásahů, kdy byl pachatel za svoje protiprávní jednání potrestán. Z výsledků některých výzkumů však vyplývá, že stále existuje mnoho případů, které řešeny nejsou. Důvodem může být stud oběti a neochota přiznat okolí, že je obětí týrání někoho blízkého, ovlivněná psychickým nátlakem ze strany násilníka a strachem z jeho výhrůžek. Častým jevem je to i u řešených případů domácího násilí, kdy po dlouhodobé a relativně úspěšně se rozvíjející intervenci státních i nestátních organizací oběť náhle změnila postoj, svoje výpovědi a vrací se k násilníkovi.

Rovněž výsledky dotazníkového šetření provedeného autorem práce (viz. kapitola 4.3. Průzkum k problematice domácího násilí a Příloha č. 5 – Vyhodnocení dotazníků) vypovídají o tom, že většině respondentů chybí znalosti o možnosti zákonného řešení. To je důvodem, který mnohé potenciální pomocníky z laické veřejnosti může odradit od důsledné a radikální intervence do násilného vztahu. Je proto důležité, aby zejména média, která mají důležitou funkci z hlediska informovanosti, zveřejňovali a zabývali se nejen senzacími z případů odhaleného domácího násilí, ale aby následně a se stejným zájmem, informovali veřejnost o potrestání konkrétních pachatelů. Neméně důležité by v této souvislosti bylo upozorňovat na zákeřnost domácího násilí a eventuální možnosti pomoci, které mohou být jeho obětím poskytnuty a na koho se mohou obrátit.

Případy domácího násilí neoplývají takovým mediálním zájmem jako například vraždy, loupeže či drogová problematika. Jejich řešitele nečekají za trpělivě poskytovanou pomoc žádná vyznamenání a veřejné ovace, ale o to větší jim patří poděkování a pochvala za tuto velmi nevděčnou práci, za kterou často místo pocitu dobře vykonané práce zůstává spíše hořkost v ústech.

ANOTACE

Cílem této práce je charakterizovat jev zvaný „domácí násilí“, jeho znaky, možnosti pomoci jeho obětem, podstatu trestně právní a správně právní kvalifikace tohoto jevu, postih pachatelů domácího násilí a oprávnění a povinnosti kompetentních orgánů při zjištění případů vykazujících znaky domácího násilí. Speciální zaměření práce je na institut „vykázání“, jeho právní základy, aplikaci, přínos v boji proti domácímu násilí a související statistické údaje.

V práci jsou dále zakomponované informace získané z rozhovoru s policejním specialistou na oblast řešení domácího násilí a vyhodnocení dotazníků zjišťujících povědomí veřejnosti o domácím násilí a vykázání.

Klíčová slova

- domácí násilí
- týrání
- vykázání

Annotation

The aim of this thesis is to describe phenomenon called "domestic violence", its features, possible ways of helping its victims, the nature of criminal laws and legal classification of the phenomenon. This work also deals with offenders punishment as well as the powers and duties of competent authorities to identify cases that show signs of domestic violence. Specific target of this thesis is possibility to "banish", its legal basis, usage, its contribution to the fight against domestic violence and relevant statistical data.

This work also contains information obtained from interview with police officer specializing in domestic violence as well as evaluation of questionnaires about public awareness about domestic violence and banishing.

Keywords

- domestic violence
- abuse
- deportation

SEZNAM PRAMENŮ

Literatura

- 1) ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 432 s. ISBN 80-86473-86-4
- 2) ČÍRTKOVÁ, L. Posuzování agresivního potenciálu vyhrožujícího pachatele. *Kriminalistický sborník*. Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, roč. 2005, č. 4, s. 28-32.
- 3) ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*, 1. vyd., Praha: GRADA Publishing, a.s., 2007. 192 s. ISBN 978-80-247-2014-2
- 4) DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí. Pracovní manuál*. 1. vyd. Praha : Agis, 2004. 52 s.
- 5) HUŇKOVÁ, M., VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vyd. Praha : proFem, 2004. 196 s.
- 6) HUŇKOVÁ, M., VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 1. vyd. Praha : Justiční akademie České republiky, 2004. 248 s.
- 7) PLUSKAL, Jaromír. *Domácí násilí : diplomová práce*. Praha 2007. 68 s. Policejní akademie ČR. Vedoucí práce Ludmila Čírtková
- 8) ŘEHOŘ, A., *Metodické pokyny pro zpracování bakalářské práce*, Brno: Institut mezioborových studií, 2009
- 9) ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. díl*. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. 1011 s. ISBN 80-7179-896-7
- 10) ŠEDIVÁ, M., VITOUŠOVÁ, P. *Interdisciplinární přístup k řešení případů domácího násilí na komunitní úrovni*. 1. vyd. Bílý kruh bezpečí 2005. 48 s. ISBN 80-239-5441-5
- 11) ŠKODA, R., VAVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. 397 s. ISBN 978-80-7380-160-1
- 12) TŮMOVÁ, Š. Stalking – stalkerství – nová forma psychického teroru. *Kriminalistický sborník*. Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, roč. 2005, č. 3, s. 43-45.
- 13) VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 458 s. ISBN 978-80-7400-142-0

Právní předpisy

- 14) Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

- 15) zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů
- 16) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 17) Zákon č. 91/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- 18) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- 19) Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- 20) Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- 21) Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů.
- 22) Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- 23) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- 24) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů.
- 25) Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- 26) Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 27) Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 28) Zákon č. 330/2005 Sb., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- 29) Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- 30) Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

Internet

- 31) <http://www.amrp.cz>
- 32) <http://www.bkb.cz>
- 33) <http://www.bkb.juristic.cz>
- 34) <http://www.donalinka.cz>
- 35) <http://www.charitabrno.cz>
- 36) <http://www.ic-brno.cz>
- 37) <http://www.llp.cz>
- 38) <http://www.magdalenium.cz>
- 39) <http://www.obcanskeporadny.cz>
- 40) <http://www.rosa-os.cz>
- 41) <http://www.spondea.cz>

SEZNAM PŘÍLOH

- ***Příloha č. 1*** – Leták se základními kontakty pro oběti domácího násilí
- ***Příloha č. 2*** – Domácí násilí – Adresář organizací
- ***Příloha č. 3*** – Adresář Intervenčních center ČR
- ***Příloha č. 4*** – Dotazník
- ***Příloha č. 5*** – Vyhodnocení dotazníků

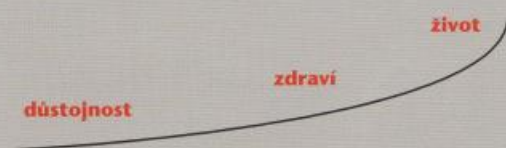
PŘÍLOHA č. 1 – Leták se základními kontakty pro oběti domácího násilí⁵⁹

<p>Kdo může pomoci a jak?</p> <p>Zdravotnická zařízení</p> <ul style="list-style-type: none"> – v případě poranění způsobeného v důsledku páchaného násilí je vhodné vyhledat ihned lékařské ošetření a v jeho rámci uvést pravdu o skutečných příčinách potíží či zranění. Lékařská zpráva může mít jako důkazní materiál velký význam. <p>Kontakt: 155</p> <p>Krizová centra</p> <ul style="list-style-type: none"> – nabízí s cílem získání psychické stability pomoc osobám v krizi formou: <ul style="list-style-type: none"> • psychologických (a v některých případech též psychiatrických) služeb, • poradenství a zprostředkování dalších služeb, • pomoc při sestavení krizového plánu, • obvykle s možností krátkodobého využití krizového lůžka, <p>Kontakt: viz zlaté stránky</p> <p>Krizová centra pro děti</p> <ul style="list-style-type: none"> – nabízí s cílem stabilizace psychiky dítěte: <ul style="list-style-type: none"> • specializované psychologické (a v některých případech též psychiatrické) služby pro děti, • sociálně-právní poradenství a zprostředkování dalších služeb, • obvykle též možnost využití krizového lůžka, <p>Kontakt: Linka bezpečí (viz zadní strana)</p>	<p><i>NEBUĎME SLEPÍ K DOMÁCI MU NÁSILÍ</i></p> <p>KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE JIHO-MORAVSKÉHO KRAJE</p>
<p>Kdo může pomoci a jak?</p> <p>Azylová zařízení</p> <ul style="list-style-type: none"> – slouží osobám ohroženým domácím násilím bez věkového omezení a zajišťují: <ul style="list-style-type: none"> • bezpečné prostředí formou ubytování s komplexním pobytovým programem, • nezbytnou materiální pomoc, • doprovod na úřady, policii, soudy atp., • podporu sebevědomí a samostatnosti. <p>Kontakt: např. www.azylovedomy.cz/adresar.php či DONA linka (viz zadní strana).</p> <p>Poradny pro oběti trestných činů a občanské poradny</p> <ul style="list-style-type: none"> – nabízí poradenství všem občanům bez ohledu na věk, pohlaví či místo bydliště za respektování zásad bezplatnosti, nezávislosti, diskrétnosti a nestrannosti. <p>Kontakt: www.bkb.cz nebo www.obcanskeporadny.cz či DONA linka (viz zadní strana)</p> <p>Přestupkové komise</p> <ul style="list-style-type: none"> – v případě, že útoky dosáhnou intenzity přestupku proti občanskému soužití (nadávání, ponižování, lehčí útoky proti zdraví) nebo proti majetku (ničení věcí, krádeže), na návrh poškozeného: <ul style="list-style-type: none"> • šetří přestupky • rozhodují o případné sankci <p>Kontakt: obecní úřad dle místa spáchání přestupku</p>	<p>Kdo může pomoci a jak?</p> <p>Policie České republiky</p> <ul style="list-style-type: none"> – poskytuje okamžitou pomoc, zejména: <ul style="list-style-type: none"> • přeruší bezprostřední fyzické násilí, rozbíjení předmětů, ohrožování dětí apod., • za splnění zákonných podmínek může krátkodobě omezit násilnou osobu na svobodě, popř. ji vykázat ze společného obydlí, • přijme oznámení, popř. provede vlastní šetření, • v případě trestného činu zahájí trestní stíhání, v případě přestupku předá přestupkové komisi, • podá informace o místech pomoci. <p>Kontakt: tísňová linka 158</p> <p>Městská/obecní policie</p> <ul style="list-style-type: none"> – poskytuje okamžitou pomoc, zejména: <ul style="list-style-type: none"> • přeruší bezprostřední fyzické násilí, rozbíjení předmětů, ohrožování dětí apod., • přijme oznámení o přestupku, popř. provede prvotní šetření, • podá informace o místech pomoci. <p>Kontakt: tísňová linka 156</p> <p>Orgán sociálně-právní ochrany dětí</p> <ul style="list-style-type: none"> – poskytuje pomoc dětem v případě ohrožení života, zdraví či příznivého vývoje, kterým je nejen přímo páchané násilí na dítěti, ale též jeho přítomnost při násilí mezi jinými. <p>Kontakt: obecní úřad dle místa bydliště dítěte</p>

⁵⁹ Leták vydalo Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, 2008

Proč je domácí násilí nebezpečné?

- **Je skryté** před zraky veřejnosti i státních orgánů.
- **Narůstá pozvolna**, ohrožená osoba obtížně pozná okamžik, kdy již vztah není bezpečný.
- **Lze se před ním těžko bránit**, protože ohrožená osoba s násilníkem sdílí řadu společného, a to včetně obydlí, ze kterého nemá kam odejít.
- **Má dopad na děti** přítomné při násilí, které získávají negativní vzory a považují je za normální.
- **Má vzrůstající tendenci** – zpočátku se jedná o útoky proti lidské důstojnosti (urážky, vydírání, ponižování), následující útoky proti zdraví (facky, bití, škrtení) a může vyústit až v útoky proti životu.

Domácí násilí samo nezmizí.

Jeho skrývání není řešením!

Pokud není v silách ohrožené osoby situaci řešit, může se obrátit na některá z následujících míst.

Kdo může pomoci a jak?

Intervenční centrum

- specializované pracoviště pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Obracete se na něj s žádostí o radu a pomoc osobně, písemně či telefonicky.
- nabízí za respektování zásady diskrétnosti zpravidla:
 - telefonickou krizovou pomoc,
 - psychologické, sociální a právní poradenství,
 - pomoc při podání návrhu na předběžné opatření k ochraně před domácím násilím,
 - zprostředkování jiných odborných služeb.

Kontakt: viz zadní strana, popř. www.domacinasili.cz

Manželské a rodinné poradny

- zpravidla nabízí občanům bez ohledu na věk a místo bydliště bezplatně tyto služby:
 - krizovou intervenci v oblastech osobních a rodinných,
 - diagnostiku partnerských vztahů,
 - psychologické poradenství a terapie (individuální, párovou, rodinnou, skupinovou),
 - sociálně právní poradenství,
 - informační a zprostředkovatelské služby.

Kontakt: www.amrp.cz či DONA linka (viz zadní strana)

Kontakty

Policie ČR	158
Záchranná služba	155
DONA linka celorepubliková nonstop linka pro oběti domácího násilí	2 51 51 13 13
Intervenční centrum pro Jihomoravský kraj Sýpka 25, 613 00 Brno donacentrum@donacentrum.cz	739 078 078
Intervenční centrum pro Zlínský kraj U Náhonu 5208, 760 01 Zlín ic.zlin@seznam.cz	774 405 682
Intervenční centrum pro kraj Vysočina Pod Příkopem 4, 586 01 Jihlava ic.vysocina@volny.cz	606 520 546
Senior linka bezplatná linka pro seniory	800 200 007
Linka bezpečí bezplatná linka pro děti	116 111

Vydalo Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, 2008.

Bezpečnostní plán

Pokud se necítíte ve vztahu bezpečně, připravte se na možnosti ochrany pro případ dalšího násilného útoku. Zvažte zejména:

- shromáždění důležitých telefonních čísel pro případ potřeby (známí, policie, intervenční centrum, azylový dům apod.);
- možnost informování rodiny, přátel či sousedů, kteří by Vám v případě potřeby mohli pomoci (např. poskytnutím krátkodobého úkrytu);
- možné únikové cesty v případě násilného jednání, např. nenechat se zavřít v části obydlí bez oken ani východu, ale též kam se lze v takové situaci uchýlit;
- smluvené znamení pro sousedy v případě ohrožení,
- vytvoření bezpečnostního zavazadla pro případ nenadálého odchodu z obydlí, kde budou uloženy všechny potřebné věci, zejména:
 - **doklady** (průkaz totožnosti, rodný list, průkaz zdravotního pojištěnce apod.),
 - **důležité dokumenty** (k účtům, k bytu, pracovní smlouvy, rozhodnutí soudu apod.),
 - **léky, věci denní potřeby pro sebe a případně pro děti** (oblečení, hygienické potřeby, hračky),
 - **klíče od obydlí, peníze, kreditní kartu, jízdenky**. Zavazadlo je možné nechat i mimo obydlí na místě, kde se k němu můžete snadno dostat.

PŘÍLOHA č. 2 - Domácí násilí - Adresář organizací⁶⁰

Název organizace	Činnost organizace
<p>Rosa <i>Adresa:</i> Podolská 242/25 147 00 Praha 4 www.rosa-os.cz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • informace o domácím násilí • psychosociální poradenství • Azylový dům • poradenství • prevence domácího násilí - semináře a přednášky • vydávání informačních letáků • SOS telefonní krizová linka
<p>Bílý kruh bezpečí <i>Adresa:</i> U Trojice 2 150 00 Praha 5 www.bkb.cz www.donalinka.cz www.domacinasili.cz</p>	<p>pomoc obětem trestných činů</p> <ul style="list-style-type: none"> • informace o domácím násilí • telefonická linka Dona pro oběti domácího násilí • služby pro oběti trestných činů a příbuzné • praktické rady • legislativa • přednášky, semináře, kongresy, publikace • Nonstop linka Bílého kruhu • DONA linka, pomoc obětem domácího násilí
<p>Acorus Odborné sociální poradenství <i>Adresa:</i> Legerova 20, Praha 2 www.acorus.cz</p>	<p>pomoc ženám, obětem domácího násilí a jejich dětem</p> <ul style="list-style-type: none"> • krizová telefonní linka • e-mailové poradenství • ambulantní pomoc • krizová pomoc, krizové lůžko (max 5 dní) • azylový dům • následná pomoc • propagace a osvětová činnost
<p>Liga lidských práv <i>Adresa:</i> Persefona o. s. Bratislavská 31 602 00 Brno www.persefona.cz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • telefonické konzultace (od 8.30 do 22.00 hod., v pracovní dny, během víkendu a všech dnů pracovního volna) • krizovou intervenci • psychologické a sociální poradenství • psychoterapie pro dospělé • svépomocnou skupinu • právní poradenství

⁶⁰ Dostupné na World Wide Web: <<http://www.icm.cz/domaci-nasili-adresar-organizaci>> (upraveno autorem práce)

<p>Bona linka</p> <p>www.volny.cz/bona-linka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • provoz webových stránek s tématem domácího násilí
<p>Arcidiecézní charita Praha MAGDALA</p> <p><i>Adresa:</i> Londýnská 44 120 00, Praha 2</p> <p>www.charita-adopce.cz</p>	<p>(pomoc obětem obchodu s lidmi a domácího násilí)</p> <ul style="list-style-type: none"> • krizová intervence (chráněné bydlení, materiální pomoc) • následná pomoc
<p>Centrum sociálních služeb Praha</p> <p><i>Adresa:</i> Ječná 3, 12000 Praha 2</p> <p>www.csspraha.cz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poradna pro ženy a muže ohrožené domácím násilím (čtvrtek 9-13)
<p>Centrum sociálních služeb Praha</p> <p><i>Adresa: INTERVENČNÍ CENTRUM</i> Šromova 86, Praha 9 - Černý Most</p> <p>www.csspraha.cz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • první kontakt s ohroženou osobou po policejním vykazání • osobní i tel. konzultace • podpora při jednání s institucemi • sociálně právní poradenství • zprostředkování návazné pomoci • terapeutická skupina
<p>PROFEM - Konzultační středisko pro ženské projekty</p> <p><i>Adresa:</i> Na Folimance 15 120 00 Praha 2</p> <p>www.profem.cz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • linka právní pomoci • gitA-genderová informační a tisková agentura • Distribuce publikací
<p>SOS centrum Diakonie CČE</p> <p><i>Adresa:</i></p> <p>SOS centrum Diakonie CČE</p> <p>Belgická 22, Praha 2</p> <p>www.soscentrum.cz</p>	<p>Program pro osoby s násilným chováním ve vztazích - pomoc pachatelům domácího násilí ke změně</p> <ul style="list-style-type: none"> • možnost prvního kontaktu přes e-mail • telefonické konzultace (pracovní dny: 9-20h) • individuální terapeutický program zaměřený na zvládnání agrese • skupinový terapeutický program zaměřený na zvládnání agrese
<p>KOORDONA - koalice organizací proti domácímu násilí</p> <p>www.koordona.cz</p>	<p>seskupení organizací, které se zabývají přímou i nepřímou pomocí ženám - obětem domácího násilí</p>

PŘÍLOHA č. 3

Adresář Intervenčních center ČR - kontakty pro veřejnost⁶¹

ADRESÁŘ Intervenčních center v ČR, zastoupených v APIC ČR - k 26. 10. 2009

NÁZEV IC	ADRESA	PROVOZNÍ DOBA PRO VEŘEJNOST	TELEFON	E-MAIL WWW STRÁNKY
IC BRNO Jihomoravský kraj	Sýpka 25 Brno - Černá pole (613 00)	Po-Čt 8 -20 Pá 8 - 16	739 078 078 nonstop 541 213 732	intervencni-centrum@spondea.cz www.ic-brno.cz
IC ČESKÉ BUDĚJOVICE Jihočeský kraj	Kanovnická 11/390 České Budějovice (370 01)	Po 13 - 18 Út - Čt 8 - 12 13 - 16 Pá pro objednané	386 323 016 603 281 300	intervencnicentrum@charitacb.cz www.charitacb.cz
IC HRADEC KRÁLOVÉ Královéhradecký kraj	Kotěrova 847 Hradec Králové (500 03)	Po 13 - 17 St 8 - 12 13 - 18 Čt 8 - 12 13 - 17 Út, Pá pro objednané	495 530 033 774 591 383	intervencni.centrum@hk.caritas.cz http://www.domacinasili-ic.cz/
IC JIHLAVA Vysočina	Pod Příkopem 4, Jihlava (586 01)	Po, St 8 - 17 Út, Čt 7:30 - 15:30 Pá 8 - 14:30	567 215 532 606 520 546 <i>osobní konzultaci objednejte předem telefonem</i>	ic.vysocina@volny.cz www.psychocentrum.cz
IC LIBEREC Liberecký kraj	Tanvaldská 269 Liberec 30 (463 11)	Po 7 - 16 Út 7 - 15 St 7 - 16 Pá 7 - 12	482 311 632	info.ic@csslk.cz www.csslk.cz
IC OSTRAVA Moravskoslezský kraj - býv. okresy: Ostrava, Opava, Nový Jičín	28. října 124 Ostrava (702 00)	Po 8 - 16 Út 8 - 16 St pro objednané Čt 8 - 18 Pá 8 - 14	597 489 207 597 489 204 (fax)	ic.ostrava@bkb.cz www.domacinasili.cz
IC HAVÍŘOV Moravskoslezský kraj - býv. okresy: Karviná, Bruntál, Frýdek - Místek	Opletalova 4/607 Havířov - Šumbark (736 01)	Po-Pá 8 - 16	596 611 239/238(fax) 739 500 634 - pohotovostní mobil po-pá 8 - 22 hod, so-ne-svátky 8 - 16 hod	ic.havirov@slezskadiakonie.cz www.slezskadiakonie.cz
IC OLOMOUC Olomoucký kraj	Na Vozovce 26 Olomouc (779 00)	Po-Pá 7 - 15:30	585 754 736 774 406 453	intervencnicentrum@ssp-ol.cz drahomir.sevcik@ssp-ol.cz www.ssp-ol.cz
IC PARDUBICE	Erno Košťála 980,	Po-Pá 8 - 16	466 260 528 774 755 744	ic.pardubice@skp-centrum.cz

⁶¹ Dostupné na World Wide Web: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/intervencni-centra/adresar-intervencnich-center-cr-kontakty-pro-verejnost/r91>> (upraveno autorem práce)

Pardubický kraj	Pardubice (530 12)			www.skp-centrum.cz
IC PLZEŇ Plzeňský kraj	Cukrovarská 16 Plzeň (326 00)	Po-St 8 – 12 13:30 – 17:30 Čt-Pá 8 – 16 službu IC možno sjednat i mimo provozní dobu na nonstop lince Terénní krizové služby a IC	777 167 004 nonstop	ic@dchp.cz www.kadel.cz/dchp
IC PRAHA Hlavní město Praha	Šromova 861 Praha 9 – Černý Most (198 00)	Po, Út 8– 16 St, Čt 8– 17 Pá 8– 13	281 911 883 281 861 580 (fax) 604 231 085 739 440 771	icpraha@csspraha.cz www.csspraha.cz
IC RAKOVNÍK Středočeský kraj	Žižkovo nám. 169/I Rakovník (269 01)	Po 8 – 14 Út a Čt 8 – 16 St 8 – 15 Pá pro objednané	313 502 588 605 765 883	ic.stredocesky@seznam.cz www.ic-rakovnik.cz
IC SOKOLOV Karlovarský kraj	J.K.Tyla 461 Sokolov (356 01)	Po - Pá 8 - 18	352 661 418 736 514 095	intervencni@centrum.cz http://pomocvnuziops.sweb.cz
IC ÚSTÍ NAD LABEM Ústecký kraj	K Chatám 22 Ústí nad Labem – Skorotice (403 40)	Po 8 – 18 Út 8 – 12 St 8 – 18 Čt 8- 12 Pá 8 – 16	475 511 811 475 201 495 fax	intervencnicentrum.ul@seznam.cz www.volny.cz/spirala.cki
IC ZLÍN Zlínský kraj	U Náhonu 5208 Zlín (760 01)	Po - Pá 7 - 15	577 018 265 774 405 682	ic.zlin@seznam.cz www.poradnazlin.cz

PŘÍLOHA č. 4

Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

studuji poslední rok bakalářského studia oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, Fakultě humanitních studií, Institutu mezioborových studií v Brně. Svou závěrečnou práci píšete na téma: Pomoc obětem domácího násilí – vykazání.

Prosím Vás o laskavé vyplnění dotazníku, který je součástí průzkumného šetření k otázkám vnímání problematiky domácího násilí veřejností. Dotazník je anonymní a jeho výsledky budou využity pouze pro potřeby mé bakalářské práce.

Velmi si vážím času, který věnujete vyplnění mého dotazníku. Děkuji za ochotu.

Renáta Pluskalová

(vypište anebo nehodící se škrtněte)

1. Pohlaví	Muž	Žena
2. Věk		
3. Nejvyšší dosažené vzdělání		
4. Zaměstnání		
5. Pracujete jako policista/policistka?	Ano	Ne
6. Slyšel/a jste již pojem domácí násilí?	Ano	Ne
Pokud ano, kde jste se s tímto pojmem setkal/a?		
7. Co si představujete pod pojmem domácí násilí?		
8. Domníváte se, že o domácí násilí se jedná:		
a) V případě jednorázového incidentu anebo sporu	Ano	Ne
b) V případě jednostranného napadání oběti ze strany agresora	Ano	Ne
c) V případě vzájemného napadání a potyček mezi partnery	Ano	Ne
9. Kde dle Vás dochází nejčastěji k domácímu násilí?		
a) V obydlí, které obývá jen násilná osoba, nebo jen ohrožená osoba a druhý z nich bydlí jinde?	Ano	Ne
b) Ve společném obydlí násilné osoby a ohrožené osoby	Ano	Ne
c) Na veřejnosti	Ano	Ne
d) Kdekoli jinde	Ano	Ne
10. Kdo projevuje v situaci domácího násilí nejčastěji agresivní chování?		
a) Muž vůči ženě	Ano	Ne
b) Žena vůči muži	Ano	Ne
c) Mladší osoby vůči starším	Ano	Ne
d) Starší osoby vůči mladším	Ano	Ne

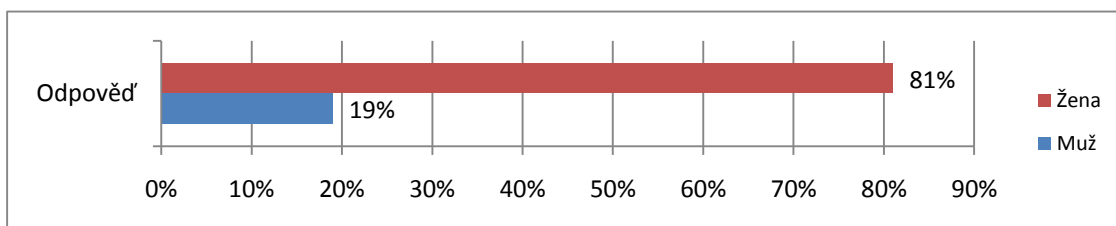
e) Rodiče vůči dětem	Ano	Ne
f) Děti vůči rodičům	Ano	Ne
g) Osoby s nižším vzděláním	Ano	Ne
h) Osoby s vyšším vzděláním	Ano	Ne
i) Osoby bez zaměstnání	Ano	Ne
11. Jedná se o domácí násilí v případě, kdy dochází k násilným incidentům mezi:		
a) Osobami stejného pohlaví	Ano	Ne
b) Osobami opačného pohlaví	Ano	Ne
c) Mezi partnery	Ano	Ne
d) Mezi manžely	Ano	Ne
12. Co myslíte, že bývá důvodem domácího násilí?		
13. Myslíte, že k projevům domácího násilí může patřit:		
a) Bití a fyzické ubližování	Ano	Ne
b) Nucení k pohlavnímu styku	Ano	Ne
c) Odepírání kontaktu s blízkými osobami	Ano	Ne
d) Urážky, zesměšňování	Ano	Ne
e) Zákaz chodit do zaměstnání	Ano	Ne
f) Kontrola korespondence	Ano	Ne
g) Kontrola telefonátů, SMS	Ano	Ne
h) Odepírání základních životních potřeb	Ano	Ne
i) Odepírání finančních prostředků	Ano	Ne
j) Kontrola trávení volného času	Ano	Ne
k) jiné – vypíšte:		
14. Myslíte si, že jednání uvedené v bodě 13, ke kterému dochází mezi blízkými osobami, které spolu žijí, je jejich soukromou záležitostí a nikdo by neměl do těchto vztahů zasahovat, protože si to má rodina vyřešit sama?	Ano	Ne
15. Domníváte se, že déletrvajcí domácí násilí může skončit i bez zásahu zvenčí?	Ano	Ne
16. Myslíte si, že domácí násilí si žádá zásah okolí (např. příbuzných, sousedů, lékaře, policie)?	Ano	Ne
17. Myslíte, že je někdo schopen v uvedených případech zasáhnout a může poskytnout účinnou pomoc?	Ano	Ne
Pokud ano, kdo ?		
Jakou formou ?		
18. Na koho byste se obrátil, kdybyste se setkal/a Vy sám/a, či někdo ve Vašem okolí, s něčím, uvedeným v bodě 13?		
19. Uvítal/a byste možnost vykázat v případech domácího násilí agresora ze společného bytu, nebo domu?	Ano	Ne
Pokud ano, proč?		

20. Myslíte, že existuje možnost vykázat osobu dopouštějící se domácího násilí ze společného obydlí, kde žije s osobou, kterou ohrožuje?	Ano	Ne
21. V případě možnosti vykázat násilnou osobu ze společného obydlí, dodalo by Vám to více odvahy svěřit se někomu s tím, že jste Vy sám/a, nebo někdo z Vašeho okolí, osobou ohroženou domácím násilím?	Ano	Ne
22. Domníváte se, že je v České republice zajištěná dostatečná ochrana obětí domácího násilí?	Ano	Ne
Pokud ne, uveďte, jakým opatřením by bylo vhodné ochranu obětí domácího násilí zefektivnit ?		
23. Domníváte se, že by měla být v rámci ochrany obětí domácího násilí věnována pozornost i násilným osobám?	Ano	Ne
24. Domníváte se, že je v České republice trestné týrání osoby blízké, nebo žijící ve společně obývaném bytě nebo domě?	Ano	Ne
Pokud ano, víte, jaký trest pachatelů hrozí?		
25. Víte o existenci tzv. intervenčních center?	Ano	Ne
Pokud ano, víte, jakou konkrétní pomoc mohou obětem domácího násilí poskytnout?		

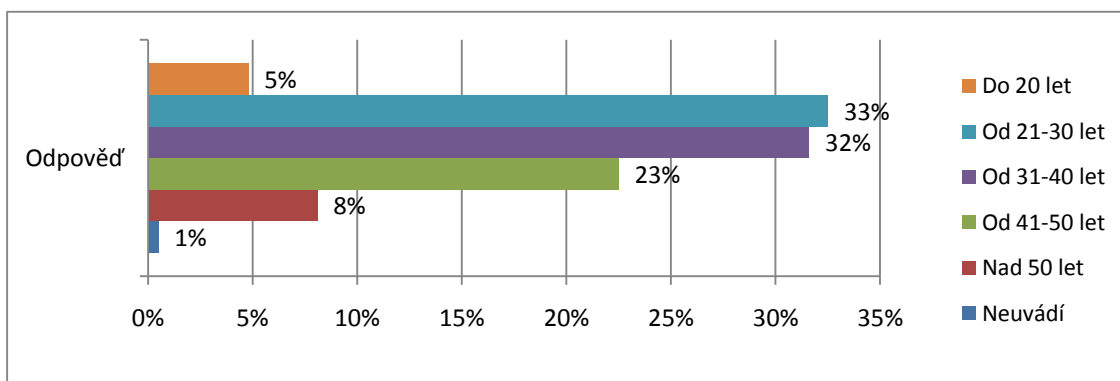
Místo pro Vaše další názory, dotazy anebo připomínky:

PŘÍLOHA č. 5 – Vyhodnocení dotazníků

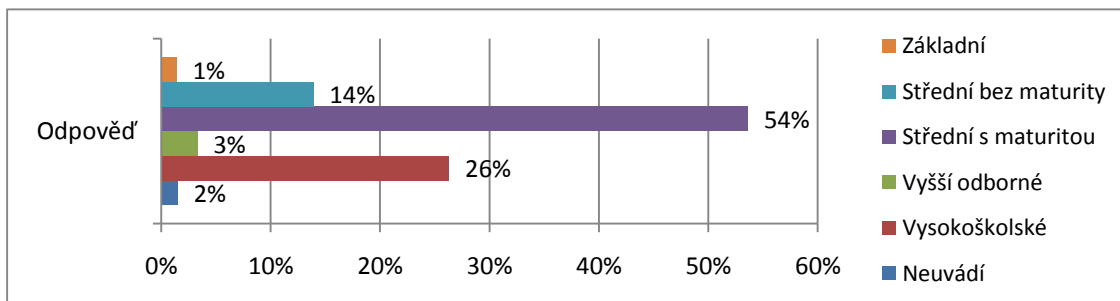
1. Pohlaví

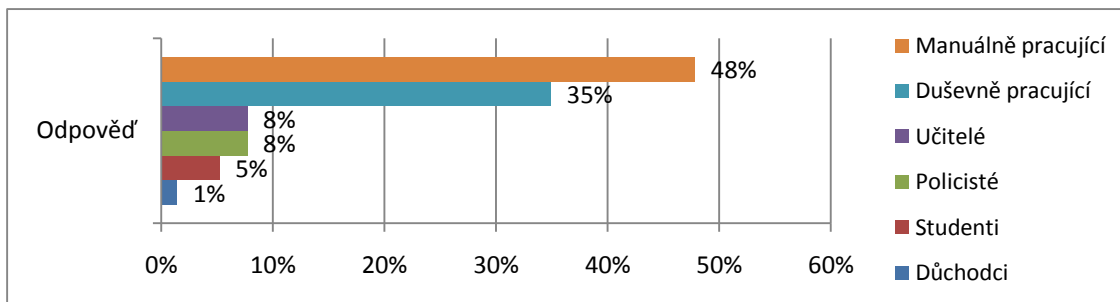
2. Věk: 14 – 70 let

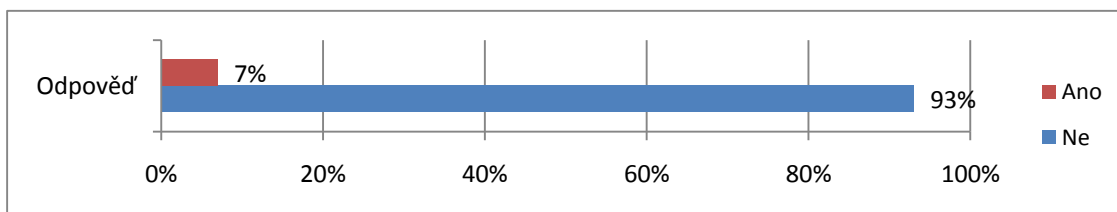
3. Nejvyšší dosažené vzdělání

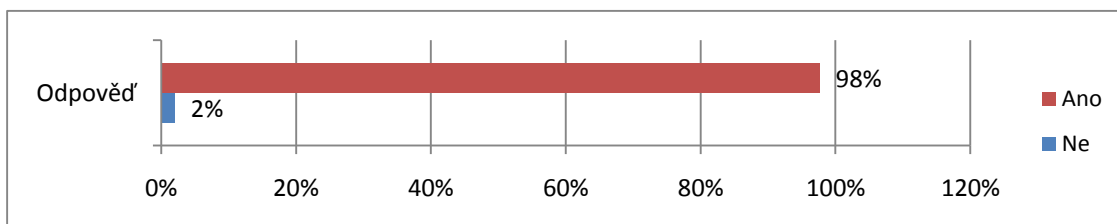
4. Zaměstnání (výčet): administrativní pracovník, barmanka, důchodce, ekonom, farmaceutický laborant, farmaceutický asistent, kosmetický poradce, manažer, mateřská dovolená, mechanik, nezaměstnaný, obchodní zástupce, osobní makléř, personalista, plánovač, policista, porodní asistentka, pracovník ČPOJ, pracovník pošty, řidič, sociální pracovníce, státní zaměstnanec, student, účetní, učitelka, uklízečka, veterinářka, vychovatelka;

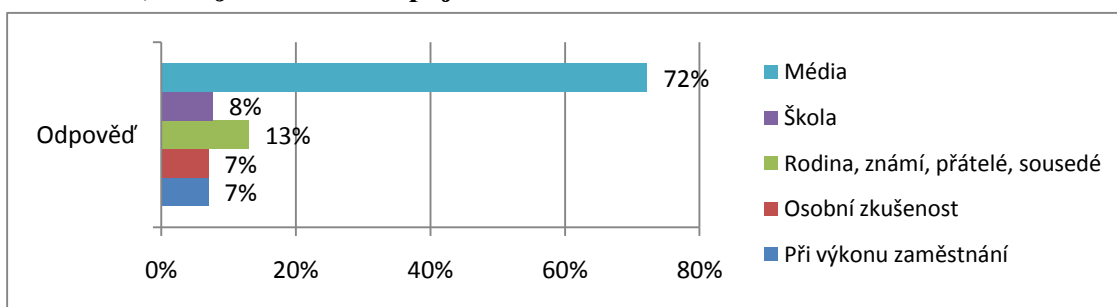
5. Pracujete jako policista/policistka?

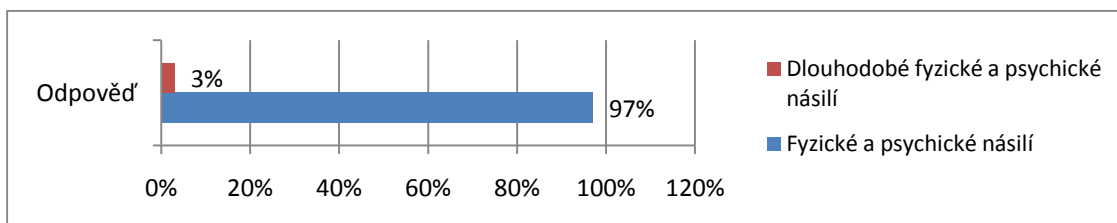
6. Slyšel jste již pojem domácí násilí?

Pokud ano, kde jste se s tímto pojmem setkal/a?

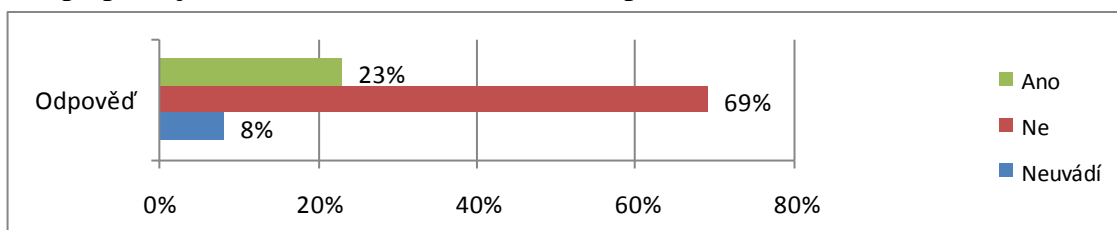

7. Co si představujete pod pojmem domácí násilí?

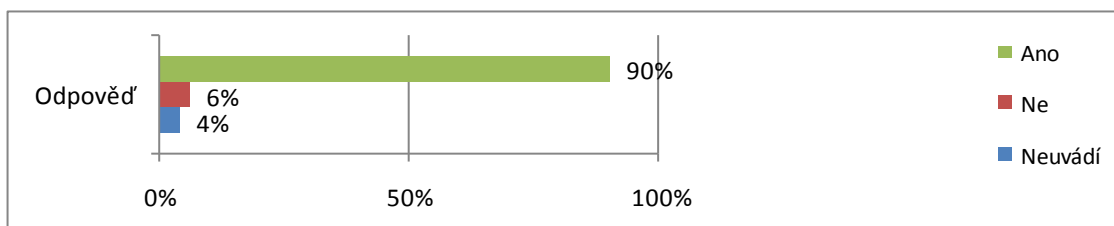

8. Domníváte se, že o domácí násilí se jedná:

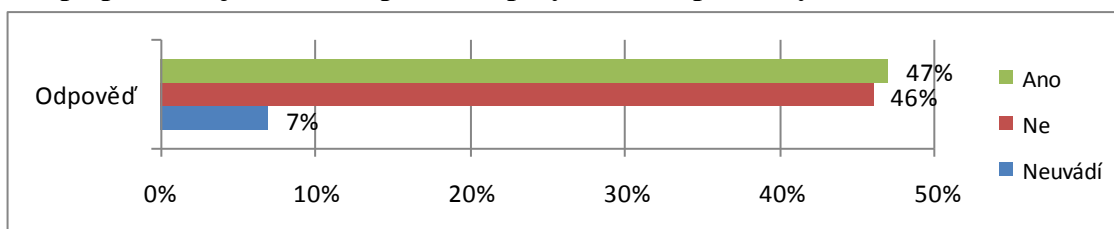
a) V případě jednorázového incidentu anebo sporu

b) V případě jednostranného napadání oběti ze strany agresora

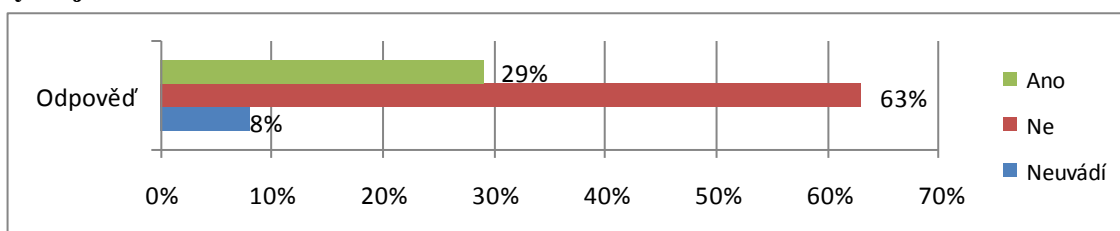

c) V případě vzájemného napadání a potyček mezi partnery

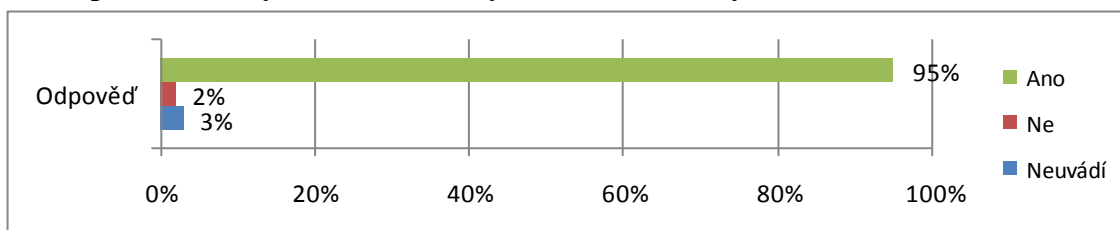

9. Kde dle Vás dochází nejčastěji k domácímu násilí?

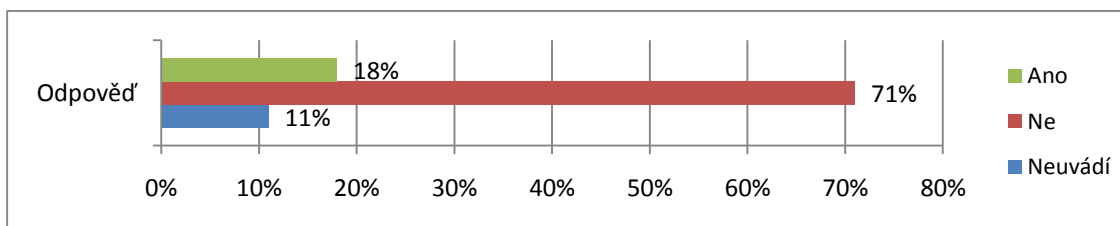
a) V obydlí, které obývá jen násilná osoba, nebo jen ohrožená osoba a druhý z nich bydlí jinde?

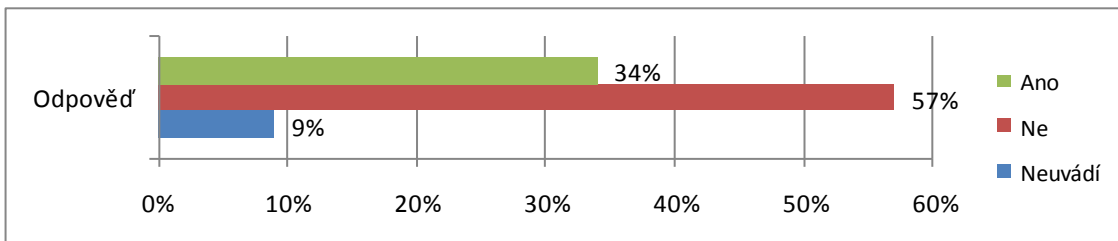
b) Ve společném obydlí násilné osoby a ohrožené osoby

c) Na veřejnosti

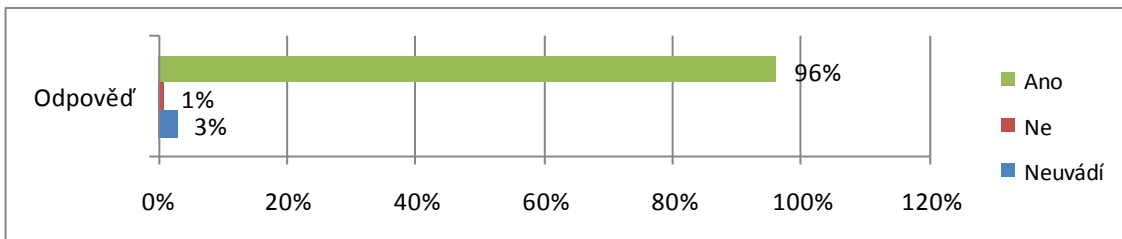

d) Kdekoli jinde

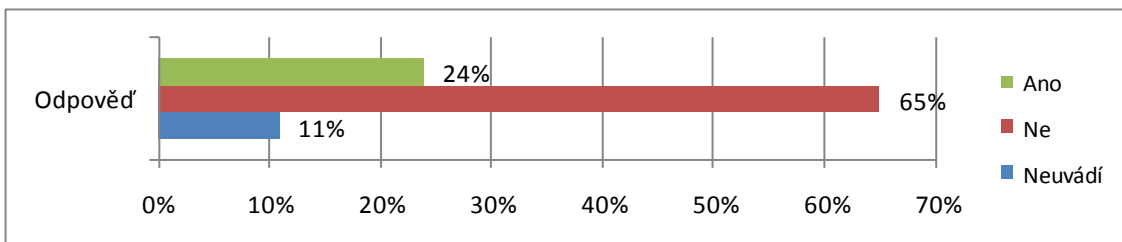

10) Kdo projevuje v situaci domácího násilí nejčastěji agresivní chování?

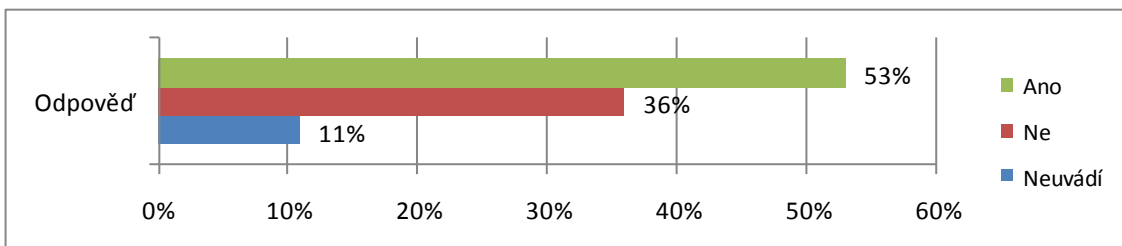
a) Muž vůči ženě

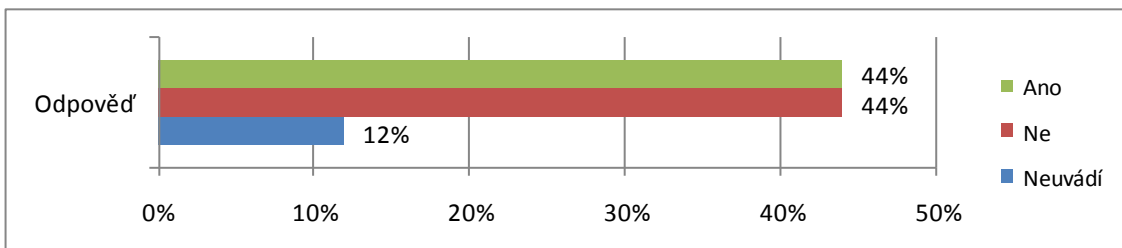
b) Žena vůči muži

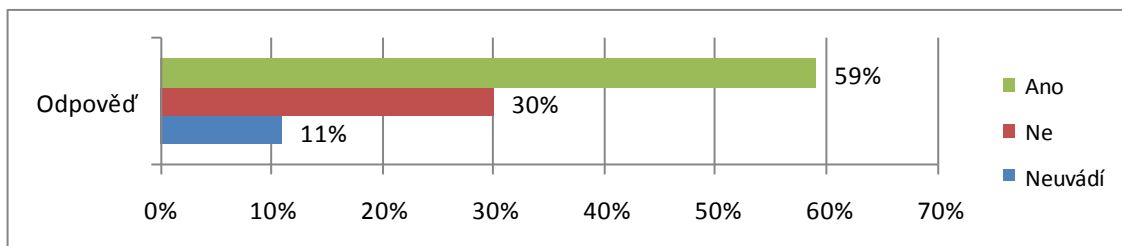
c) Mladší osoby vůči starším

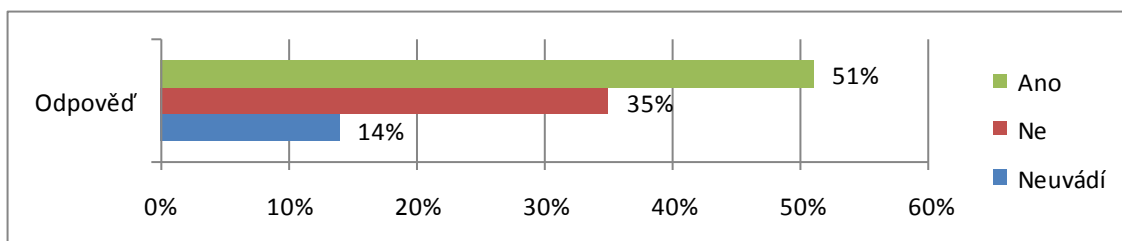
d) Starší osoby vůči mladším

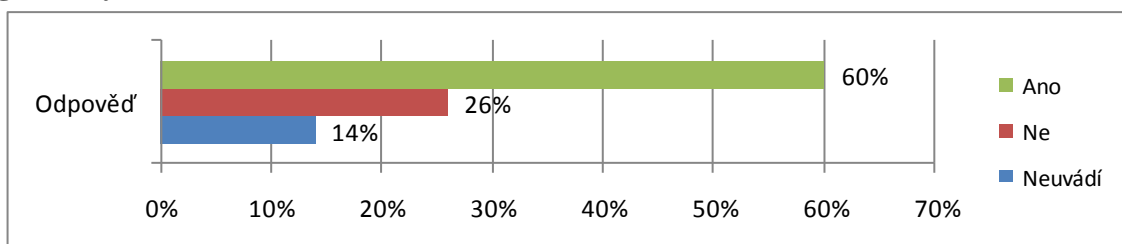
e) Rodiče vůči dětem

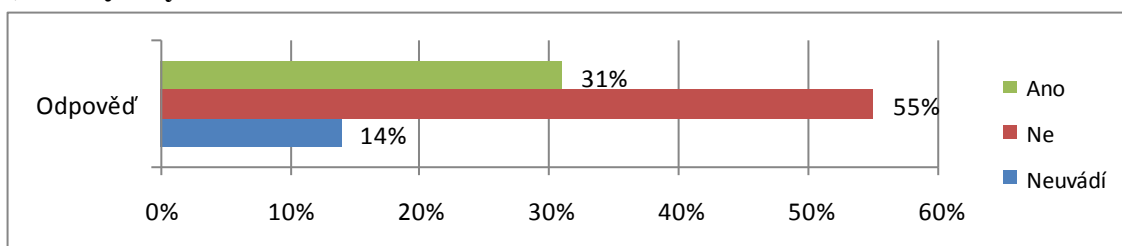
f) Děti vůči rodičům

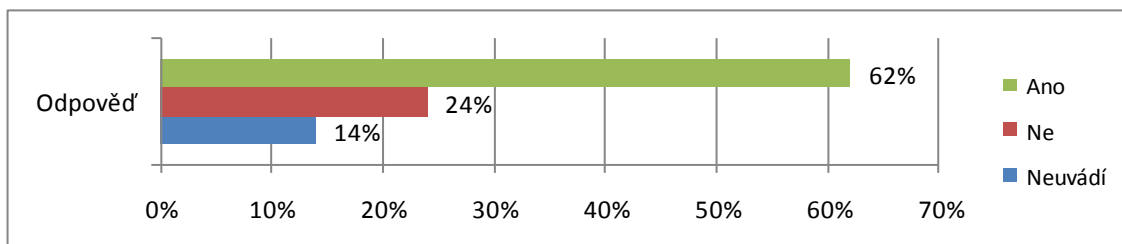
g) Osoby s nižším vzděláním

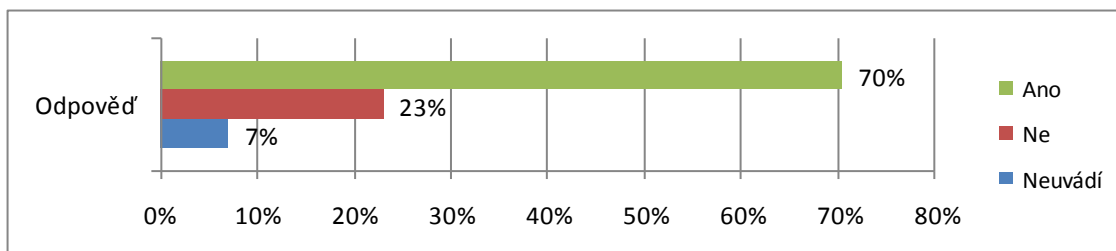
h) Osoby s vyšším vzděláním

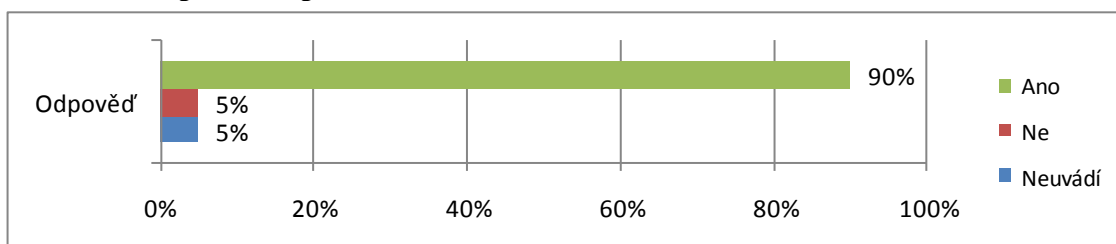
i) Osoby bez zaměstnání

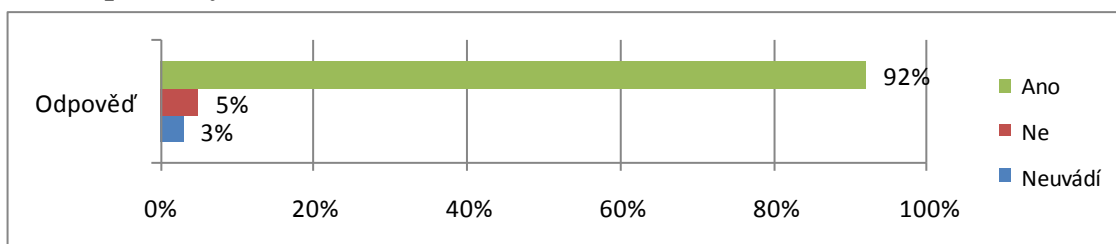
11. Jedná se o domácí násilí v případě, kdy dochází k násilným incidentům mezi:
a) Osobami stejného pohlaví

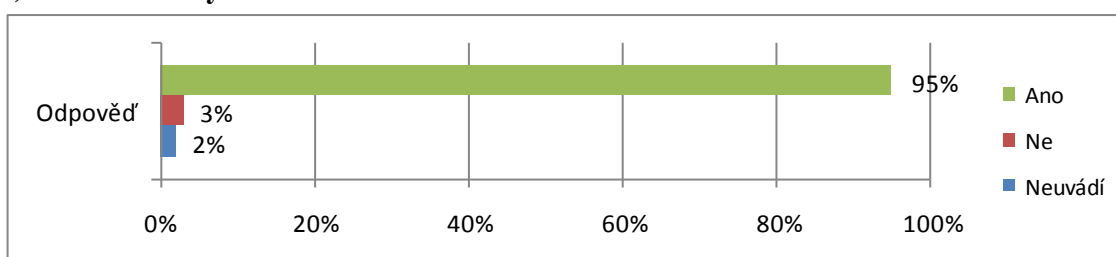
b) Osobami opačného pohlaví

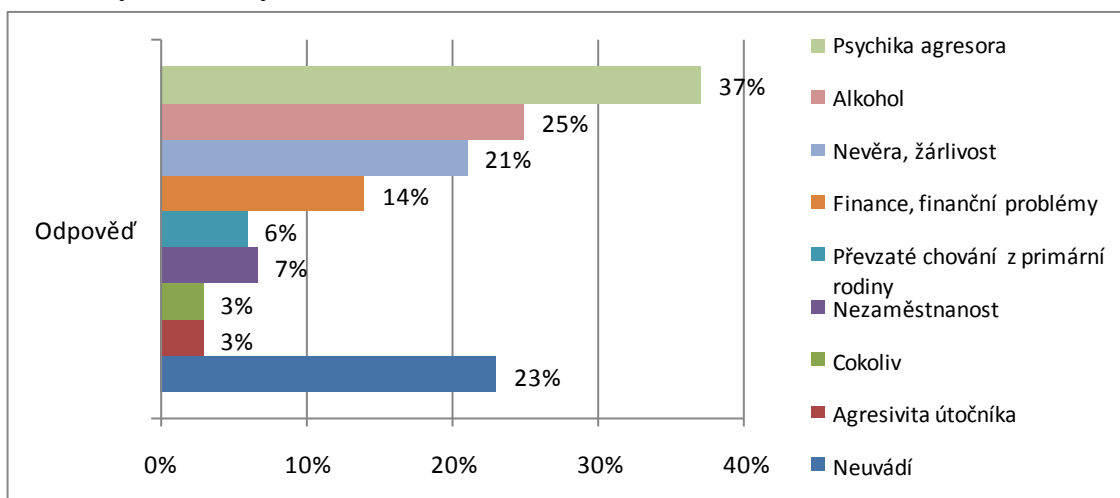
c) Mezi partnery

d) Mezi manžely

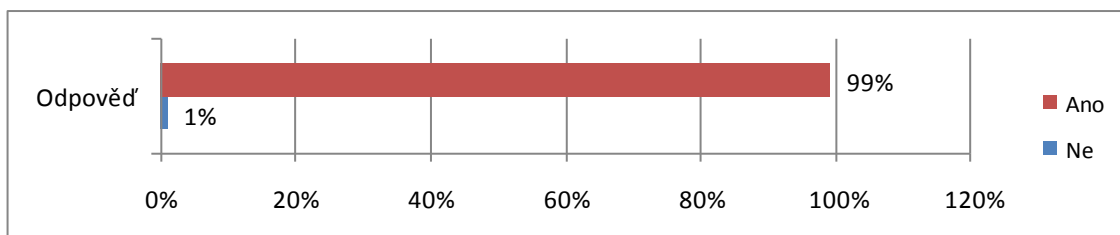

12. Co myslíte, že bývá důvodem domácího násilí?

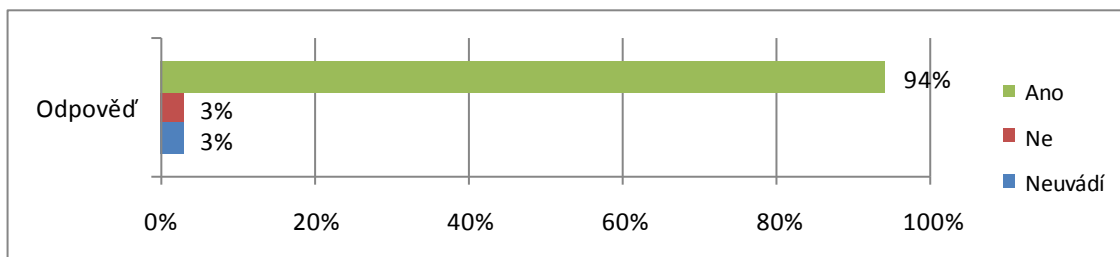

13. Myslíte, že k projevům domácího násilí může patřit:

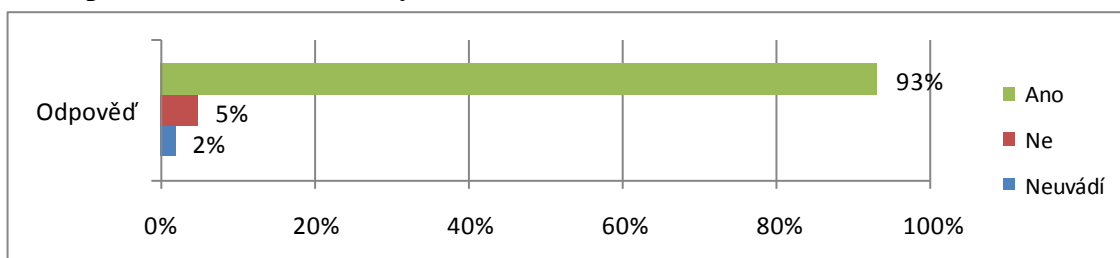
a) Bití a fyzické ubližování

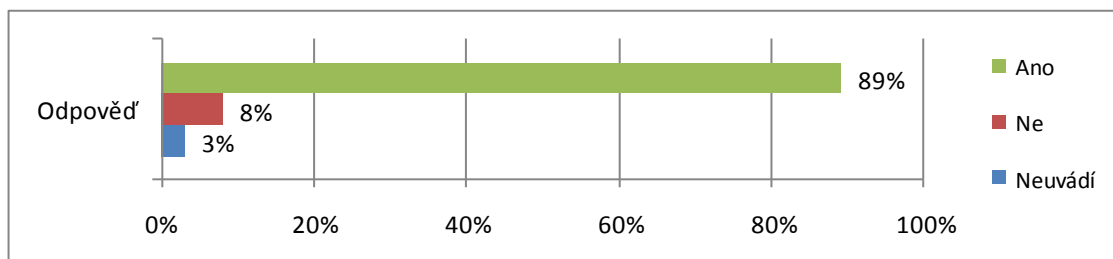
b) Nucení k pohlavnímu styku

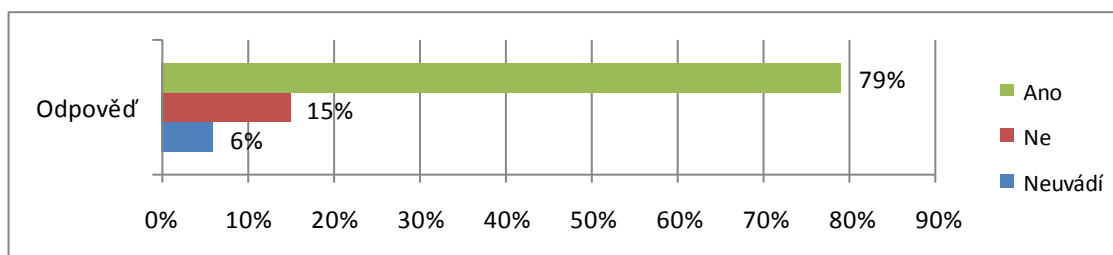
c) Odepírání kontaktu s blízkými osobami

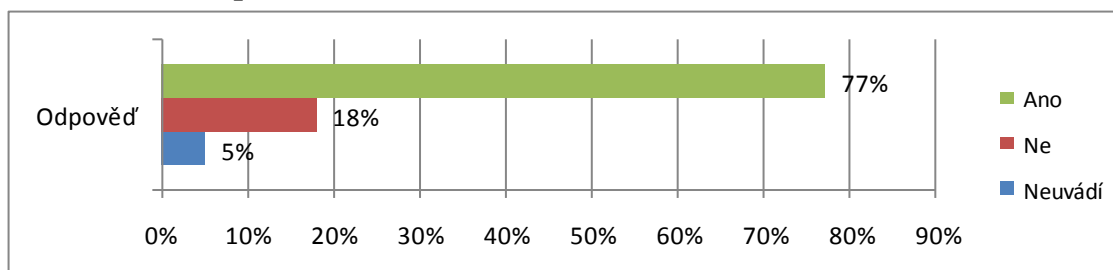
d) Urážky, zesměšňování

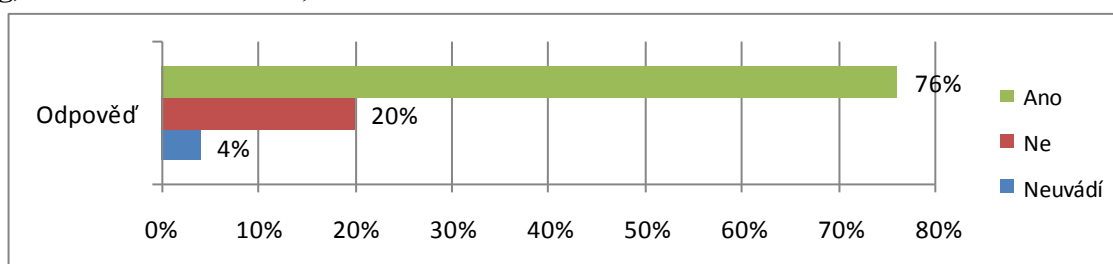
e) Zákaz chodit do zaměstnání

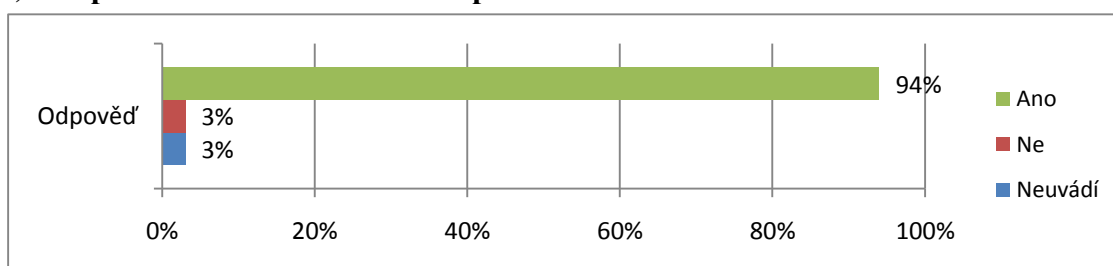
f) Kontrola korespondence

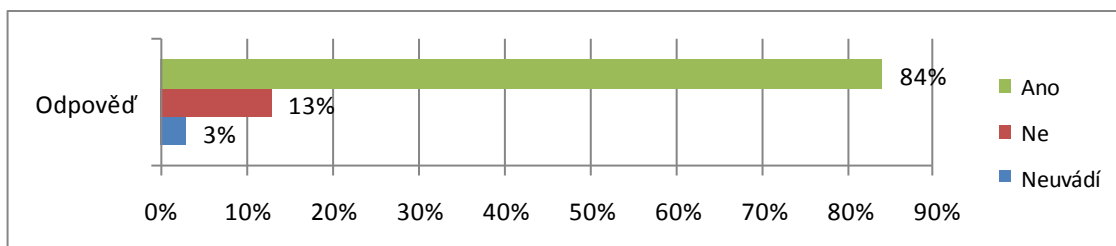
g) Kontrola telefonátů, SMS

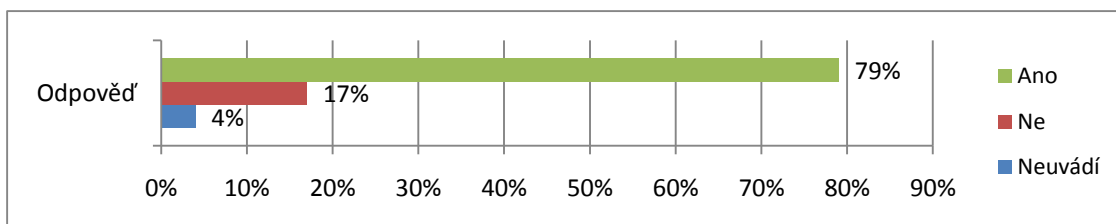
h) Odepírání základních životních potřeb

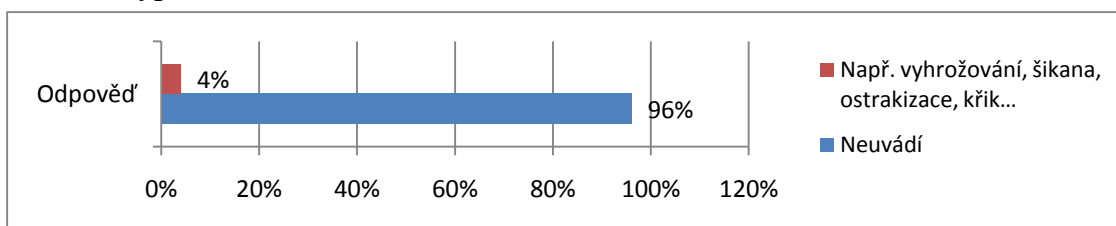
i) Odepírání finančních prostředků

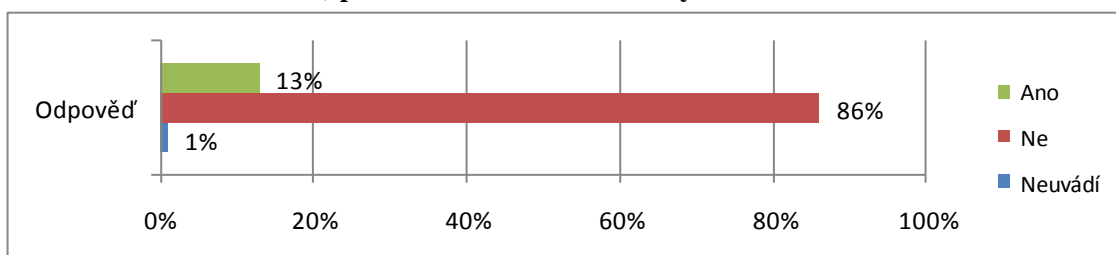
j) Kontrola trávení volného času

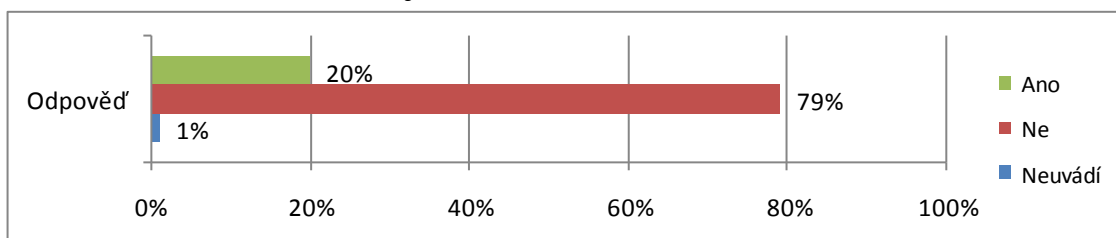
k) Jiné – vypište

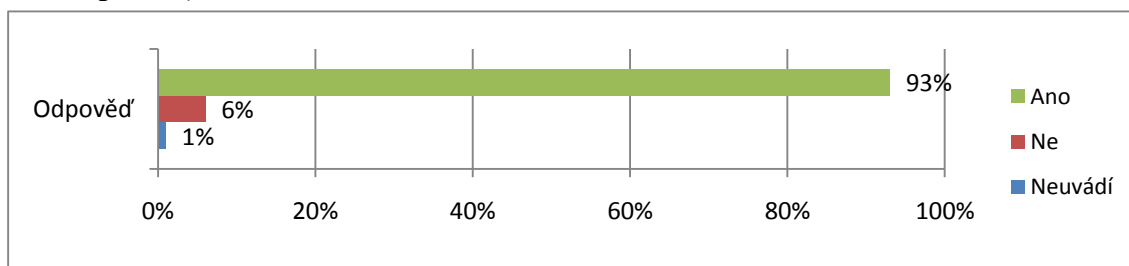
14. Myslíte si, že jednání uvedené v bodě 13, ke kterému dochází mezi blízkými osobami, které spolu žijí, je jejich soukromou záležitostí a nikdo by se neměl do těchto vztahů zasahovat, protože si to má rodina vyřešit sama?

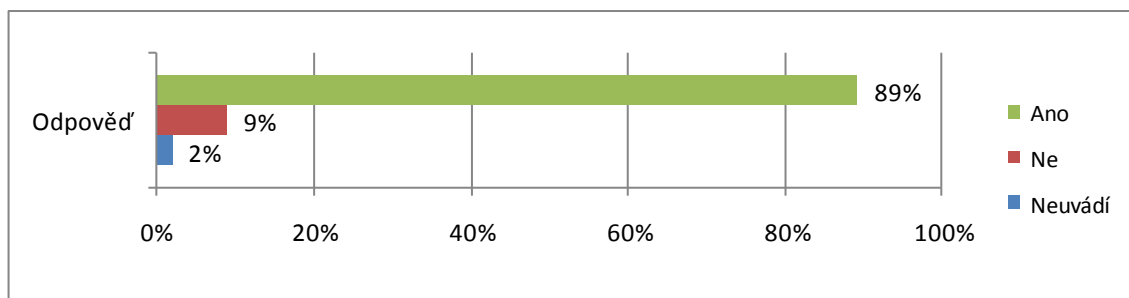
15. Domníváte se, že déletrvající domácí násilí může skončit i bez zásahu zvenčí?

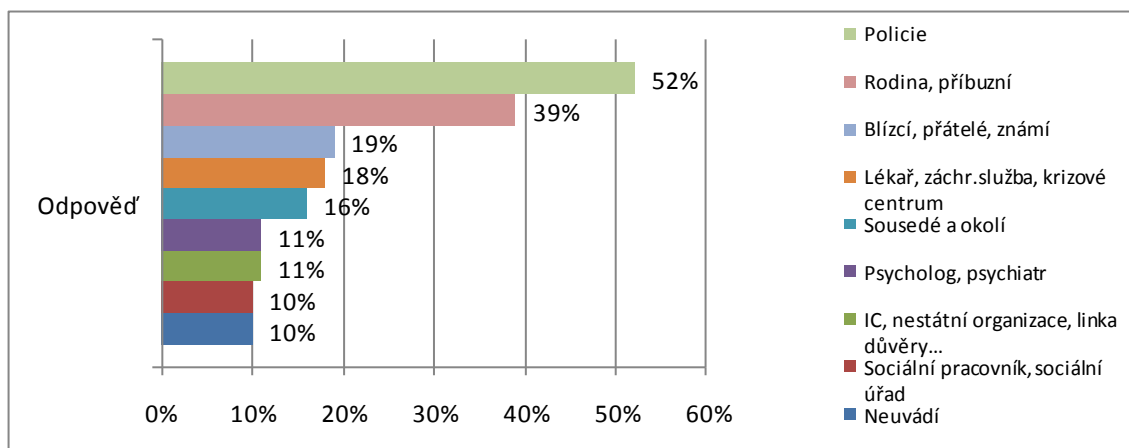
16. Myslíte si, že domácí násilí si žádá zásah okolí (např. příbuzných, sousedů, lékaře, policie)?

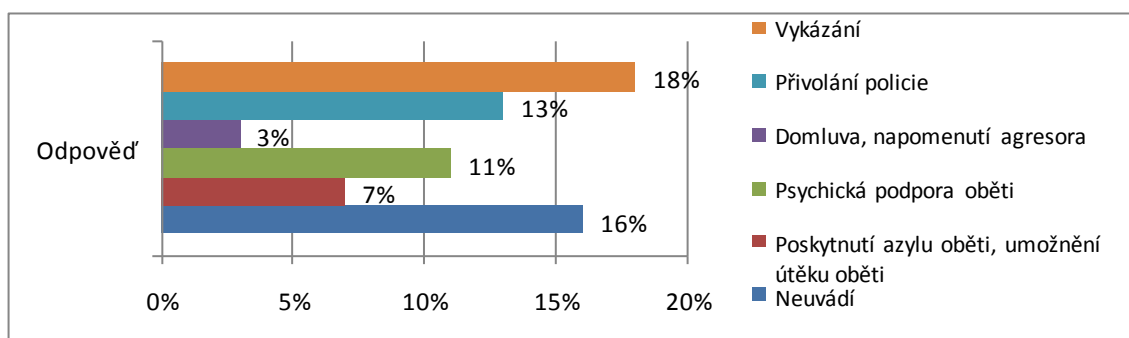
17. Myslíte, že je někdo schopen v uvedených případech zasáhnout a může poskytnout účinnou pomoc?

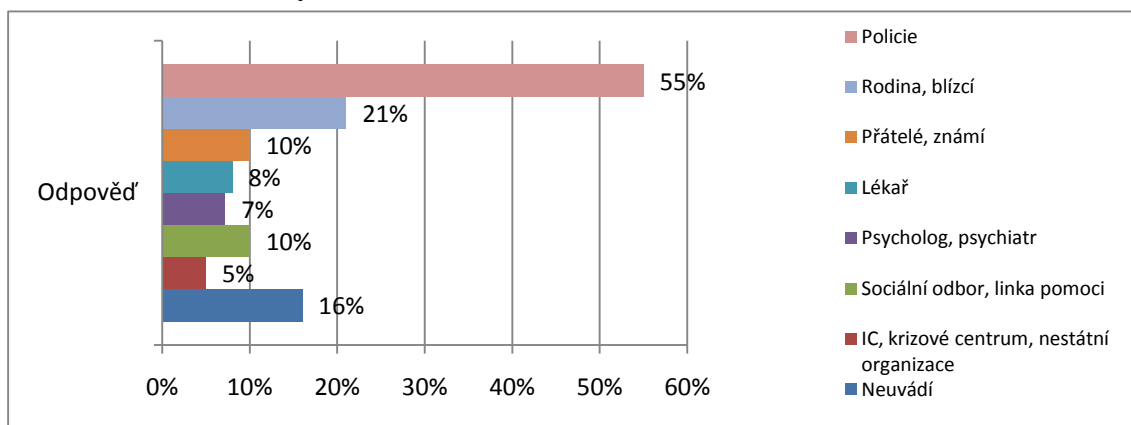
Pokud ano, kdo?

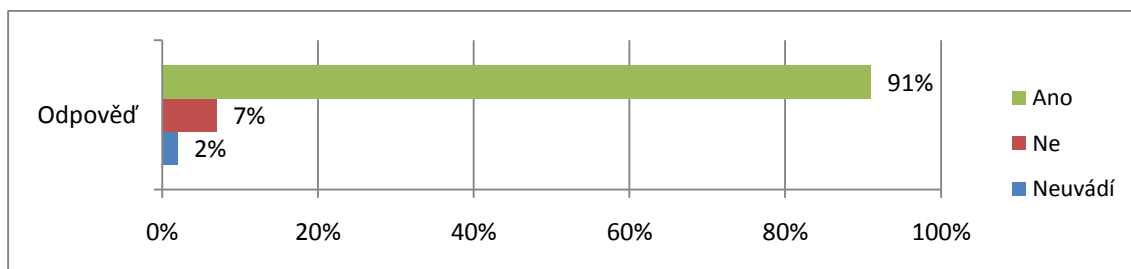
Jakou formou?

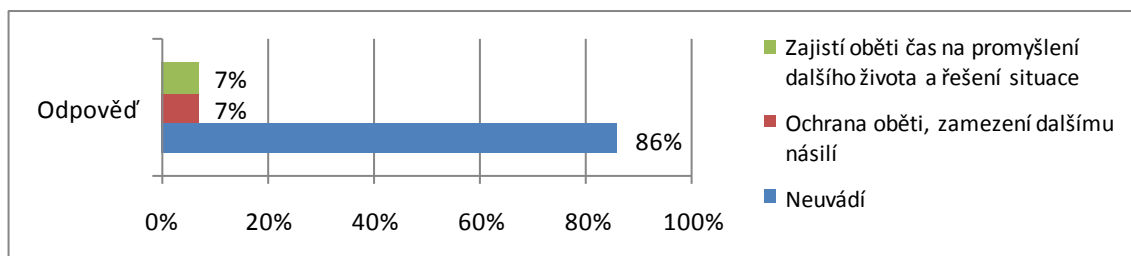
18. Na koho byste se obrátil, kdybyste se setkal/a Vy sám/a, či někdo ve Vašem okolí, s něčím, uvedeným v bodě 13?

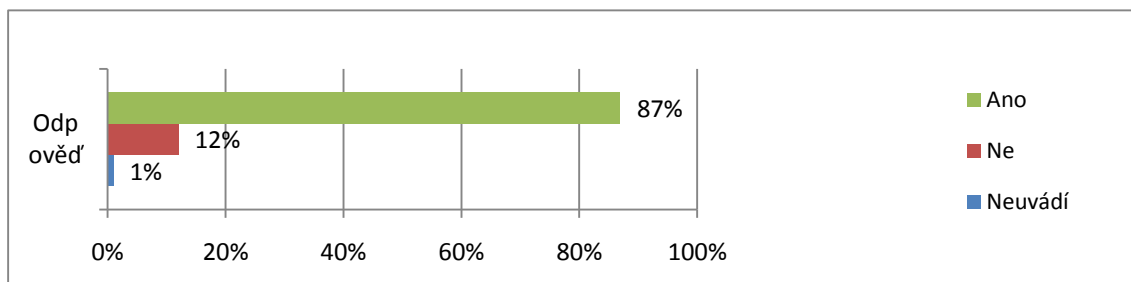
19. Uvítal/a byste možnost vykázat v případech domácího násilí agresora ze společného bytu, nebo domu?

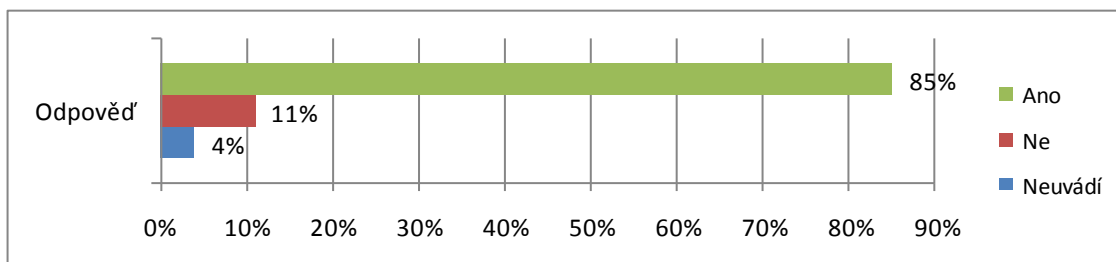
Pokud ano, proč?

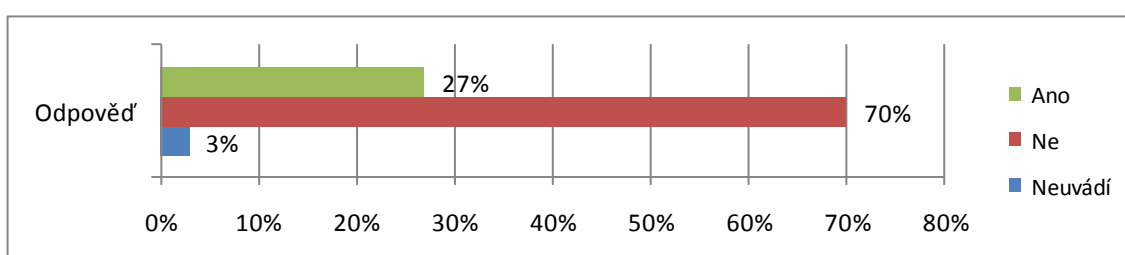
20. Myslíte, že existuje možnost vykázat osobu dopouštějící se domácího násilí ze společného obydlí, kde žije s osobou, kterou ohrožuje?

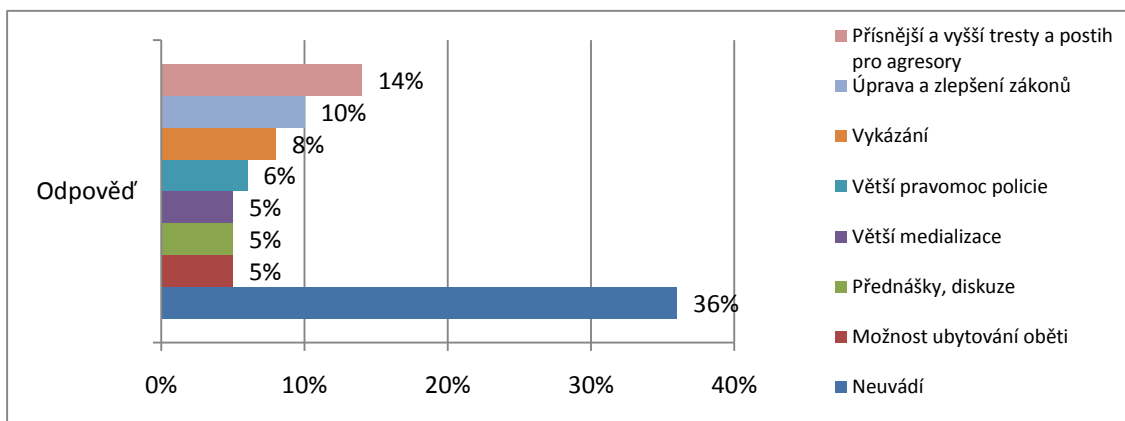
21. V případě možnosti vykázat násilnou osobu ze společného obydlí, dodalo by Vám to více odvahy svěřit se někomu s tím, že jste Vy sám/a, nebo někdo z Vašeho okolí, osobou ohroženou domácím násilím?

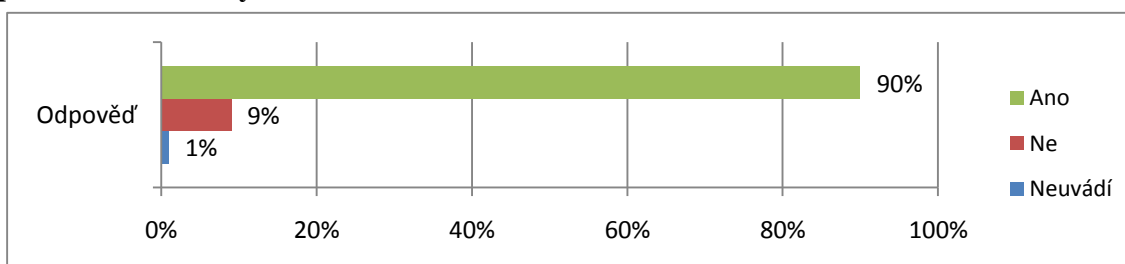
22. Domníváte se, že je v české republice zajištěná dostatečná ochrana obětí domácího násilí?

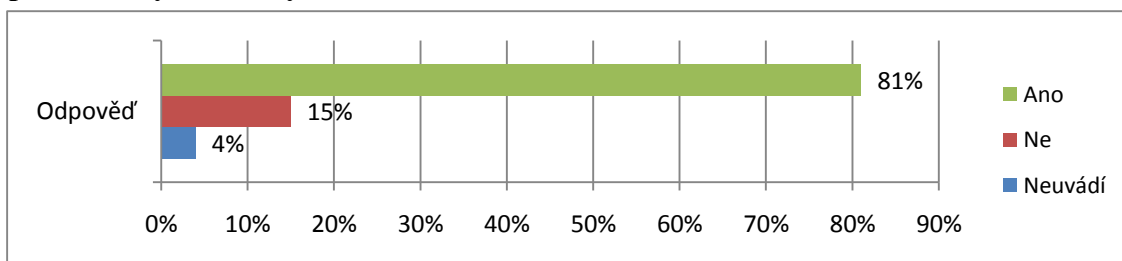
Pokud ne, uveďte, jakým opatřením by bylo vhodné ochranu obětí domácího násilí zefektivnit?

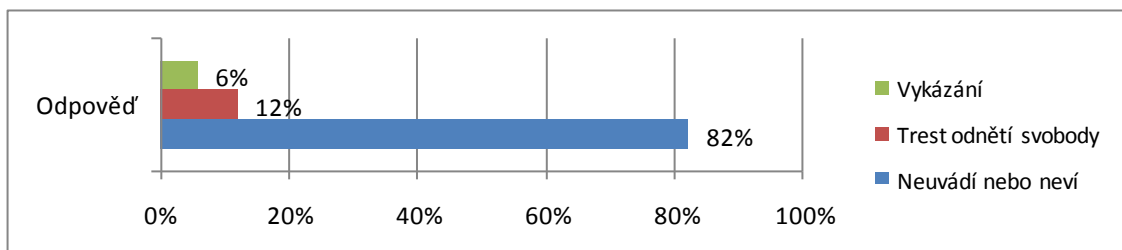
23. Domníváte se, že by měla být v rámci ochrany obětí domácího násilí věnována pozornost i násilným osobám?

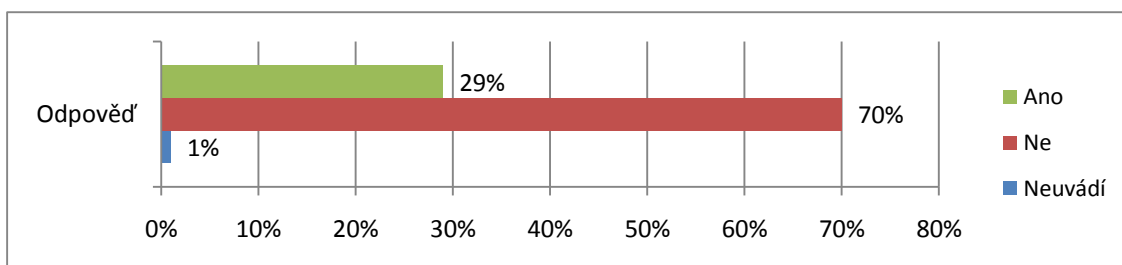
24. Domníváte se, že je v České republice trestné týrání osoby blízké, nebo žijící ve společně obývaném bytě nebo domě?

Pokud ano, víte, jaký trest pachatelů hrozí?

25. Víte o existenci tzv. intervenčních center?

Pokud ano, víte, jakou konkrétní pomoc mohou obětem domácího násilí poskytnout?

